

ישיבת הצוות לשינוי כלכלי חברתי

ישיבה מס. 5 יום ג' 6 בספטמבר 2011 – בשעה 14:00

משתתפים: פרופ' מנואל טרכטנברג, יו"ר ות"ת – יו"ר הצוות
אייל גבאי - מנכ"ל משרד רוה"מ
הרשקוביץ גל - הממונה על התקציבים, משרד האוצר
כהן שחר - אינדיגו-HP, פעיל חברתי עמותת NOVA
רו"ח מיכל עבאדי-בויאנגי – החשבת הכללית, משרד האוצר
ד"ר פריזט שלומי – הכלכלן הראשי, הרשות להגבלים עסקיים
פרופ' קליין פנינה - ביה"ס לחינוך, אוני' בר אילן, כלת פרס ישראל לחינוך
ד"ר רגב טלי - ביה"ס לכלכלה, אוני' ת"א, מרכז טאוב לחקר המדיניות
החברתית בישראל
ד"ר שמחון אבי - יו"ר הוועדה המייעצת לשר האוצר, האוני' העברית
מר אבי ליכט – מטעם היועץ המשפטי לממשלה
מר יהודה נסרדישי – יו"ר רשות המסים
מר עדי ברנדר
גבי נועה נוף-שטיינר – עוזרת אישית לפרופ' טרכטנברג
שרון אחדות - דובר
יובל אלגרבל
ד"ר קרנית פלוג – המשנה לנגיד בנק ישראל
ד"ר רביע בסיס
גבי יעל עטיה
פרופ' יוגין קנדל – יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה, המחלקה לכלכלה,
האוניברסיטה העברית
פרופ' רפי מלניק – המשנה לנשיא, המרכז הבינתחומי
מר ערן יעקב

על סדר היום:

14: 45-16: 00 צוות מיסוי: הצגה+דיון

16: 10-17: 15 צוות שרותים חברתיים: הצגה+דיון

17: 15 ואילך מערך הידברות – דיווח

צעדי התקדמות להמשך עבודת הוועדה

*

מנואל טרכטנברג: צהרים טובים לכולכם. אנחנו רוצים להתחיל, רק דיווח קצר וניגש ישר לעניין, כי יש לנו בכל זאת יום עמוס והזמן קצר. בשבוע שעבר, ביום רביעי, בשבוע שעבר סיימנו מפגש עם הנציגים שזה היה במתכונת אחרת והיום השלמנו מפגש עם איציק שמוליק, קרתה לו תאונה ביום שישי שעבר בלילה לכן הוא לא יכול היה להגיע, והשלמנו את המעגל הזה. היום נקבל דיווח על כל המהלכים האלה שקשורים להידברות, אבל נעשה את עיקרי הדיון על מסים והשרותים החברתיים. אני לא רוצה להרחיב, יש לי לא מעט דברים לעדכן, אבל אני מעדיף שניגש ישירות לעניין, מכיוון שאנחנו בשלב הקריטי של העשייה המקצועית. כל צוות עשה עבודה מאד מאומצת בימים האחרונים, ואני חושב שאנחנו מתקרבים להסכמות ברוב התחומים. אבל עדיין העבודה מרובה לפנינו, גם מבחינת הליטוש של הכלים וגם מבחינת המשמעויות המקרו כלכליות שלהם, וצריך לכנס את כל זה לתוך מסגרת תקציבית. זה לא פשוט העניין. וגם להפוך את כל הערב רב של הדברים הזה

לדו"ח שהוא קונסיסטנטי שהוא בכוח אחידה. על לוח הזמנים אני אדבר בסוף הישיבה. אני לא רוצה לעכב אף אחד כאן. אנחנו נשב עד 6:30. בבקשה יוג'ין, המסים.

צוות מיסוי: הצגה+דיון

יוג'ין קנדל: אחה"צ טובים. אני אבקש חד פעמית, בגלל שרמת הריכוז שלי היא לא מאד גבוהה אחרי שאני נחתתי בערך ב-9:30 בבוקר, אז אני אנסה ככה ללכת לאורך זמן, אם יש הערות לשאלות והבהרות, אני אשמח לענות, אם יש וויכוח, בואו נשאר אותו יותר לסוף.

עקרונות שאנחנו ככה, דברים למרות שאנחנו דיברנו על כמה עקרונות בכמה הזדמנויות, אחד זה היה בעצם שמירה על אחריות פיסקלית באופן במובן הרחב של המילה. המשך מגמת הצמיחה. ז"א שאנחנו לא מוותרים על הצמיחה, תוך כדי שמירה על פרוגרסיביות של מערכת המס. הורדת יוקר המחיה ועזרה. אנחנו מיקדנו נקודה אחת על אוכלוסיה ספציפית שהיא בעצם הורים לילדים קטנים. הסיבה היא שזה הזמן בחיים, שבו מצד אחד אתה נמצא בתחילת הקריירה שלך, רוב האנשים שהם הורים לילדים קטנים, שאני מדבר קטנים, שזה 0 עד 2, כולל, וגם מדינה הרבה פחות נותנת תמיכה בגילאים האלה. ז"א חוק חינוך חובה הוא הרבה יותר מאוחר, אפילו עם ההרחבה שתכף גל, אני מתאר לעצמי, שידבר על זה מצוות הרווחה. שרותים חברתיים עדיין בתחום הזה, והעלויות והצד השלישי זה עלויות מאד גבוהות ואז אנחנו חשבנו שזאת אולי אוכלוסיה, אם אנחנו רוצים להתמקד באוכלוסיה אחת, חשבנו

שזאת אוכלוסיה של הורים עובדים לילדים קטנים. כי במערכת המס זה כך. עכשיו, נטל המס, אנחנו דיברנו על זה בוועדה ועל זה דיברנו גם בוועדה. רפי מלניק: יוג'ין כשאתה כותב פרוגרסיביות, אם הכוונה היא להקטנת אי השוויון כעיקרון, אני חושב שצריך לכתוב את זה בצורה כזאת. יוג'ין קנדל: אבל רפי, זה בדיוק מה שאני ביקשתי, בואו לא נתחיל להתווכח על הנושא הזה, כי פשוט אחרת לא אגיע לסוף המצגת. אנחנו יכולים לדון עכשיו איך צריך לכתוב את זה, אבל יש לי בקשה, תנו לי ללכת עם זה. אם משהו לא ברור, אני אשמח להבהיר. מבחינת נטל המס ישנה ירידה משמעותית בנטל המס באופן אבסולוטי, ובמיוחד באופן יחסי ל-OECD כלומר, הכחול זה ישראלי והממוצע ה-OECD סה"כ זה נטל המס. תזכרו שב-85' אנחנו היינו מאד גבוהים, ואז ירדנו, היינו די באמצע ואח"כ התחלנו לרדת בנוסף. מבחינת המיסוי הישיר ההקטנה היתה אך ורק במיסוי ישיר, כי מיסוי עקיף מבחינת נטל המס נשאר קבוע על פני לפחות העשור האחרון, ואני רק חוזר על זה, כי מזה נגזרים כל מיני דברים. אתם יכולים לראות שמש החברות ירד בצורה משמעותית וגם המדרגה העליונה ירדה בצורה משמעותית במס ליחידים. כפי שגם קרנית וגם פרידה הראו לנו, שאמנם אי השוויון בהכנסות ירד בעשור האחרון, אבל אי השוויון אחרי מסים ותשלומי העברה דווקא עלה, זה אומר שבעצם התרומה שלמערכת מיסוי ותשלומי העברה היא יותר קטנה. תשלומי ההעברה היו חלק מזה, אבל גם למערכת מיסוי היתה לזה תרומה.

הדבר האחרון, אמנם נטל המס העקיף נשאר קבוע, נשאר בסביבות 15.8 עד 16.1 אחוז מהתוצר, אבל בגלל שהמס הישיר ירד במיוחד בעקבות המשבר, היתה קפיצה מאד גדולה במס העקיף, כאחוז מסך כל המסים, כמעט כ-50%.

רק לסכס, שרמות המס הישיר הנוכחיות הן לא רק סבירות אלא אולי גם יחסית נמוכות יחסית לעולם, לפחות יחסית ל-OECD וצריך לזכור שזה בעצם חלקית אולי תרם לנו לצמיחה יותר מואצת בשנות ה-2000, לפחות לא הפריע. אבל כמובן ההורדה הזאת אולי תרמה לצמיחה, אבל גם פגעה בפרוגרסיביות, אבל השאלה אם המשך ההורדה הוא over shooting מעבר לירידה נוספת.

המלצה ראשונה בעצם של הוועדה, שהיא מקובלת על כל חברי הוועדה, היא הקפאת מתווה המס הנוכחי לחמש שנים, כאשר המילה הקפאה פה, ברוב, אני חושב שלפחות חלק ניכר מהאנשים ממליצים שזה לא יהיה הקפאה, אלא יהיה ביטול מתווה מס. הסיבה שהיתה כתובה לי הקפאה, זה בגלל שאנחנו חשבנו שמבחינת החקיקה, יש הבדלים בין הקפאה לזה, אבל יהודה תיקן אותי ואמר שגם על ההקפאה אנחנו נצטרך שלוש קריאות ולכן אנחנו מדברים על הקפאה/ביטול או ביטול/הקפאה או ביטול בלבד. זה פשוט חוזר בכל מקום.

עכשיו, משמעויות של הקפאת מתווה מס, מס על יחידים, עד 2016 מדובר על 7.6 מיליארד שקלים לשנה, זה מתחיל בשנה הבאה, בסדרי גודל ומס חברות ורווחי הון זה כ-4.2 ואנחנו גם דיברנו במתווה המסים, כללנו גם את ההורדה המתוכננת של מע"מ בחצי אחוז ב-2013 שהיא נותנת עוד 2 מיליארד שקלים החל מ-2013 שזה מתווסף. זה ביחד נותן לנו כ-14 מיליארד

שקלים כמעט. ז"א ב-2013 בניצול מלא, בהבשלה מלאה מדובר על 14 מיליארד שקלים של תוספת מסים, כאשר זה מתחיל לעלות מ-2012 זה מתחיל לעלות בסדרי גודל, כמה זה? המתווה זה בין 3 ל-3.5 מיליארד, עד כמה שאני זוכר, ועולה בקפיצה של 2013 של 2 מיליארד מע"מ ועוד תוספות נוספות. דבר נוסף, עכשיו אנחנו מדברים על ביטול השינוי. ז"א הביטול הזה יחסית לתקצוב, יחסית להיום למה שמתוכנן היום, אבל המצב הזה מה שאני כתבתי שם, זה לא שינוי יחסית להיום, כי היום כל הדברים האלה נכנסים כבר. איך אנחנו יכולים להעלות את המסים, למרות שאני רוצה לתקן את זה, למרות שב-2012 הדברים האלה כבר תוקצבו ולכן זה כן שינויים רלוונטיים, ז"א ההקפאה או הביטול של מתווה הכסף כן מייצר מקורות חדשים ב-2012 כי התקצוב כבר נעשה לפי המתווה הפחתה.

במסים ישירים ישנו בגדול קונצנזוס של סדרה של צעדים שהם בעצם מחויבים כמקשה אחת. אנחנו לא יכולים לשנות מס ליחידים, בלי לשנות מס הכנסה על יחידים, בלי לשנות מס על רווחי הון ומס על חברות, כי אחרת ישנה דרך לברוח לחברות ולכן, כשמציעים לנו למשל, בואו על כל 100 אלף שקל תוספת של שכר של בן אדם בשנה, בואו נטיל עוד 10% של מיסוי. זה נשמע הכל טוב ויפה, רק שזה אומר שצריך להעלות מס חברות ל-50% ולהפסיק פה פחות או יותר כל פעילות כלכלית. או רוב פעילות כלכלית, לכן הדברים האלה הם לא feasibility לכן אנחנו מציגים את זה כמקשה אחת, כי זה מחויב מציאות. במקשה הזאת יש ארבעה חלקים. העלאת מדרגת המס העליונה במס על יחידים, ז"א תוספת מדרגת מס, העלאת מס

חברות, העלאת מס רווחי הון ודיווידנדים וריביות, שיש שם בעצם שני שעורי מס. אחד לבעלי שליטה ואחד לא לבעלי שליטה. שהיום עומדים על 20 ו-25% ותיקון הגיבנת בביטוח לאומי, כי הגיבנת הזאת לא הגיונית, היא בעצם בעולם הזה, הגיבנת הזאת קיימת רק ב-2012, ולכן היא לא נותנת לנו הכנסות לאורך זמן. אבל השינוי במדרגת מס נוספת זה נותן הכנסות לאורך זמן.

מיכל עבאדי: זו המלצה?

יוג'ין קנדל: זה המלצות, אבל אנחנו עדיין לא נמצאים

רפי מלניק: כמה זה באחוזים

יוג'ין קנדל: אני רוצה להראות מה המחיר. אחוז מס חברות כל נקודה היא כ-700 מליון שקל לשנה, אחוז במדרגת המס העליונה, היא הכנסה של כ-260 מליון שקלים, ז"א אם אנחנו מדברים על מדרגת מס מעל 40 אלף שקלים. זה עוד כל אחוז זה 260 אלף שקלים, כי אין שם כל כך הרבה אנשים. אבל מצד שני זה הכנסות פתוחות עד וביטול גיבנת, עכשיו, לפי חישוב פשוט, העלות של זה היא חצי מיליארד שקלים ב-2012 ו-0 אח"כ כי היא מתבטלת ממילא. אבל זה לא לוקח בחשבון את העובדה שבעקבות הגיבנת הזאת, הרבה מאד אנשים, במקום להיות עוסק מורשה או שכיר, הפכו לחברות. לפי יהודה 70 אלף חברות. זה כמויות אדירות. תשימו לב שמה שזה עושה, זה א. הם לא משלמים את הכסף הזה, וב. הם גם לא משלמים את המס על הדיווידנדים, כי הם לא מושכים דיווידנדים. מס חברות לא משלם, אז מס דיווידנדים הוא לא משלם, הוא בעצם מה שאנחנו עשינו, רצינו מהם 57% והם היום זה פקטור משלמים 25 או 24%. אז את מה שאנחנו, יש פה תיקון נוסף

בתוך התהליך הזה, זה שלרשות המסים ישנה תוכנית איך להציע לבעלי חברות לפרק אותם בלי לסבול השלכות שליליות ואז לפי דעתנו, לא רק שזה ייתן, ז"א שהעלות לא תהיה חצי מיליארד, אלא תהיה פחות ב-2012, אלא גם זה ייתן הרבה יותר הכנסות בשנים הבאות. זאת מקשה אחת.

מקשה שניה זה נושא של תשלומי ביטוח לאומי, שזאת חיה קצת שונה, כי אנחנו כנגד הכסף הזה, אנחנו לא נוכל לנצל אותו במסגרת הוועדה הזאת, אבל אנחנו מתחברים פה לשני עולמות. א. עולם אחד שבו מעסיקים בארץ משלמים יחסית מעט לביטוח לאומי, ובבריאות למשל, הם בכלל לא משלמים, ודבר שני, שישנה וועדה נפרדת שמדברת על איתנות פיננסית של ביטוח לאומי, ואיתנות פיננסית של ביטוח לאומי אנחנו יודעים שאנחנו נצטרך, הרצון שם הוא בעצם ליצור קרן שתבטיח שהשיקולים קצרי הטווח בתקציב לא ישפיעו על הקצבאות. ז"א זה נותן וודאות לקצבאות לפנסיות וכאלה, ולכן במסגרת הזאת אנחנו נצטרך להביא משאבים. חלק מהמשאבים יבואו מהתקציב, זה כבר האוצר מתחייב לחלק מהם, חלק מהמשאבים יבואו מתיקונים בפנסיות או בקצבאות וחלק יבואו מהמעסיקים.

בגלל שאנחנו לא נוכל להעלות מס מעסיקים בנפרד עוד שלושה ארבעה חודשים, אנחנו, הקונצנזוס פה שצריך לכנס את זה לתוך הוועדה, וליצור. כרגע יכול להיות שזה פותר לנו את בעיית הגרעון בשנה הקרובה, אבל יכול להיות שלא, אבל זה לא משהו שכנגדו אנחנו יכולים להוציא כסף. כי זה הולך לקרן של ביטוח לאומי. זה כנגד שלא נצטרך להפחית את הקצבאות כדי לאזן את זה.

במיסוי עקיף אני אלך עכשיו ואגיד מה הדברים שמוסכמים. תראו, אנחנו כבר הראינו שבעצם אין הסכמה, ז"א יש הסכמה לא להוריד חצי אחוז מע"מ וזה נובע מכך שאנחנו שקלנו הורדת מע"מ אחידה, הבעיה היא שכל אחוז בהורדת מע"מ שווה 4 מיליארד שקלים ורק שליש ממנו מגולגל לצרכן, ומתוך הצרכנים האלה, חלק ניכר מגולגל לצרכנים היותר אמידים. כך שאנחנו בעצם לצרכנים שבאמת צריכים את זה, שעבורם האחוז הזה יכול להיות פשוט מתגלגל לא אחוז, אלא אולי שישית האחוז, ז"א אם אנחנו שואלים על היעילות של המערכת, איפה אנחנו יכולים לקבל יותר אימפקט פר שקל של ניטור הכנסות, אנחנו לא חושבים שהורדת מע"מ הוא כלי נכון, הוא כלי מאד לא יעיל. לכן גם אנחנו לא המלצנו על הורדה מתוכננת, ז"א אנחנו המלצנו על ביטול הורדה מתוכננת של חצי אחוז, וכמובן אנחנו לא ממליצים על הורדה יזומה.

בלו על הדלק, נכון להיום אנחנו הקפאנו את ה-20 אגורות ל-2011, אבל אותן 20 אגורות ועוד 20 אגורות נוספות צריכות לבוא ב-2012. ישנה הסכמה שכדאי לא להעלות את הבלו על הדלק ולהשאיר אותו ברמה של היום כ-2.95 נדמה לי שקלים לליטר, וזה יעלה אי ההעלאה הזאת תעלה לנו יחסית לתקציב, זה כבר מתקצב, אז אנחנו נצטרך לפצות על זה, וזה בצד השימושים 1.5 מיליארד שקלים. על זה יש פחות או יותר קונצנזוס, אני חושב שיותר מאשר פחות, ובנוסף אותו דבר בסולר ובפחם, כל אחד בחצי מיליארד שקלים, ביחד זה עוד מיליארד,

מיכל עבאדי: כמה זה ביחד?

יוג'ין קנדל: ביחד זה 2.5 מיליארד. אנחנו בעצם אמרנו שיש לשקול חלק ניכר מכל ההעלאה הזאת בתקציב, זה כבר תלוי מה המקורות ומה האלטרנטיבות, אבל לפחות יש פה מבחינת השימושים, יש פה 2.5 מיליארד לשימושים. עכשיו, מכסים ומסי קניה, אנחנו הגענו להסכמה עם הוועדה של שלומי, שבגלל, ובנוסף יש את הוועדה של שרון קדמי, שהם עובדים בתאום אתה, שבגלל שבמכסים ובמסי קניה, הסיבה להטלה היא לא פיסקלית, זאת לא הסיבה למה הם נמצאים או למה הם נשארו. אז אנחנו אמרנו, ניתן איזושהי מסגרת תקציבית כוללת של כ-01.5 מיליארד, והסיבות, ז"א התרוץ שלהם יבוא מהועדות האלה. זה נראה לנו יותר הגיוני, ואז אנחנו נשמע משלומי ואתה תייצג את שרון, מה הסיכונים.

כמובן שהמכסים, הסיבה שם לעודד תחרות ע"י יבוא, והתקווה היא שהדברים האלה יתגלגלו לצרכן וגם יורידו את המחירים מעבר לזה. כרגע, בסיכום ההצעות שעליהן יש הסכמות בגדול, זה בעצם הקפאת מתווה מס, העלאת מדרגת מס כולל כל החבילה הזאת, כולל מס החברות, ביטול הקפאת מע"מ וביטוח לאומי. זה בצד המקורות. למרות שהאחרון הוא לא מקור.

רפי מלניק: חסר פה המס על הדיווידנדים ריבית על ההון.

קרנית פלוג: על רווחי הון. צריך להוסיף.

יוג'ין קנדל: כן כן. הדבר הזה, העלאת מדרגת מס היא בעצם חבילה, לכן מה שמיותר פה זה העלאת מס חברות. כל החבילה שאני הצגתי היא שלושת הדברים האלה, פלוס תיקון גיבנת, וזה זה.

עדי ברנדר: דבר אחד שפספסת פה, זה נקודת זיכוי דבר שני, נקודת ראות. נקודת הזיכוי קשורה לוועדה אצלנו,

יוג'ין קנדל: אני עוד לא דיברתי על זה. אני קצת טעיתי, לא כל הדברים האלה בהסכמה, בצד ימין זה המוסכם, הפחתת מכסים ומסי קניה, ביטול בלו זה מוסכם. יש עוד נקודה שנכנסה לפה בטעות, שאנחנו תכף נדון עליה וזה פשוט בטעות. תתעלמו מהנקודה הראשונה בצד השימושים.

קרנית פלוג: היא תכנס אח"כ.

יוג'ין קנדל: מה שכן, מה שגל הולך להביא, זה הצעה על עוד איזשהו טיפול במסים עקיפים בתחום המיס, שרק לפני שעה למדנו על זה, אז אנחנו עוד לא יודעים אם זה מקובל, לא מקובל, כי כעיקרון יש לזה בגדול הסכמה, אבל עוד לא הבנו בדיוק איך זה עובד ואיך זה יתורגם למחיר המיס. שינויים נוספים במערכת המס, שאנחנו דנו עליהם, עליהם או שיש הסכמה שלא או שאין הסכמה. אנחנו נלך אחד אחד. ישנה הצעה של הוספת נקודת זיכוי לגברים עם ילדים בגילאים 0-2. זה בהמשך של אותו מיקוד באותה אוכלוסיה. עכשיו, למה דווקא גברים? כי נשים שיש להן בכלל לכל ילד נקודת זיכוי, נשים רק 25% מהנשים העובדות מגיעות לסף המס. זה אומר שנקודת הזיכוי הזאת היא פשוט מתבזבזת. הן בעצם לא מקבלות שום דבר.

קרנית פלוג: האוצר יגיד נחסכת.

יוג'ין קנדל: לא, מתבזבזת מבחינת הרצון לתת איזושהי הקלה למשפחה. במשפחות שלא מגיעות לסיפי מס, גם בצד הגבר וגם בצד האשה, הוועדה של גל הולכת לטפל בשרותים חברתיים דרך מס הכנסה שלילי, וגם דרך סבסוד מעונות יום, ז"א שזה בעצם לאותה אוכלוסיה, למרות שאתם לא עובדים על 0.2. אתם עובדים על 3.4. גם 0.2? או.קי. זה רק להבהרה. עכשיו, מה שזה עושה, זה בעצם לוקח את האוכלוסיה שהיא לא רלוונטית

למס הכנסה שלילי, ולא רלוונטית חלקה לא רלוונטי למבחני הכנסה, ונותן להם בעצם עוד נקודת זיכוי שזה לא כל כך הרבה כסף, זה בעצם 209 שקלים לחודש, ז"א זה 2500 שקלים לשנה, למשפחות פר ילד למשפחות עם ילדים בגילאים 0.2. הפלוס של זה, שזה 75% מהגברים מגיעים לסף מס, ולכן זה בעצם נותן לכל האוכלוסיה העובדת. כי יש מינוס בזה שגם בן אדם שמרוויח 60 אלף שקלים לחודש, גם יקבל את אותם 200 שקלים, אבל מצד שני, זאת הדרך היחידה למישהו שמרוויח 9000 שקלים או 10 אלף שקלים, את ההטבה הזאת.

טלי רגב: נקודת הזיכוי הזאת היא או לגבר או לאשה?

קרנית פלוג: לא, רק לגבר. לאשה כבר יש אבל היא לא ממצה את זה. יוגיין קנדל: לאשה יש, אבל רצינו להציע, שאם למשל זו משפחה חד הורית, אז האשה יכולה לבקש את אותה נקודת זיכוי באישור נוסף.

דובר: היא ממש תעזור!

קרנית פלוג: זה צריך להיות מושלם כמו שהוא אמר, מס הכנסה שלילי, וזה כן יעזור.

עדי פרנדר: משהו אחד רק שפספסת, לנשים מעבר לנקודת הזיכוי הרגילה לילד עד גיל 5 מ-2012 יש עוד נקודת זיכוי.

יוגיין קנדל: נכון, סליחה, זה שכחתי. מ-2012 יש כבר בחקיקה שלאשה עם ילד, לכל ילד צעיר עד גיל 5. זה נותן עוד 2 נקודות זיכוי.

אייל רגב: למה הגעתם לזה?

יוגיין קנדל: החברה האלה רוצים להרחיב את הסבסוד, כי תזכור, מה שאמרנו, שיש מדינה כמעט ולא מסבסדת שום דבר, היום עד גיל 5. הם רוצים להזיז את זה לגיל 3 אז אנחנו בעצם משלימים את זה. זה עד 3, זה 0 עד 2.

קרנית פלוג: לא, אני חושבת שצריך לכתוב 0 עד 3. צריך לכתוב עד 3.

טלי רגב: זה שנתיים ו-11 חודש.

גל הרשקוביץ: אם ההצעה הזאת היתה עומדת stand alone זה מה יש, בתום הטיפול בילדים, אני אומר שהייתי תומך. אבל זה לא

עומד כ-stand alone כי זה עומד מול אלטרנטיבה.

יוג'ין קנדל: עוד פעם, אני ביקשתי לא להתווכח עכשיו. אני עוד פעם

אומר, הדבר הזה הוא לא בקונצזוס מלא, הדבר הזה משלים

לצעדים שנעשים בוועדה של שרותים חברתיים ואנחנו נצטרך

בסופו של דבר, כשיהיו לנו כל המקורות וכל השימושים,

להחליט האם הניצול של 650 מליון שקלים, לנושא הזה הוא

יותר טוב מאשר ניצול של 650 מליון שקלים בצד ההכנסות,

למשהו אחר. זה בסוף.

יהודה נסרדישי: הוועדה שלנו מציעה פתרונות, בוועדות האחרות שאלו על

צד ההוצאות ולא על צד ההכנסות.

יוג'ין קנדל: זה וועדת מקרו.

קרנית פלוג: בסוף היה מקרו.

יוג'ין קנדל: זה בוועדת מקרו, וכל הוועדה תצטרך להחליט על.

יהודה נסרדישי: בסוף יגידו לי כמה מס אני אצטרך לגבות.

קרנית פלוג: נכון. בסוף נגיד לך כמה לגבות ואתה תביא לנו וזה יהיה

בסדר.

(מדברים יחד)

יוג'ין קנדל: אנחנו מדברים כבר על 2016. מה הדיפרנציאלי, על זה יש

קונצנזוס מקיר לקיר ששולל את זה. עכשיו, מצד אחד הוא

קיים, חוץ מאתנו ודנמרק קיים בכל מדינות ה-OECD מצד

שני, כמעט כל המדינות היו שמחות להפטר מזה. אנחנו

קיבלנו, הפרוגרסיביות שלו מוטלת מאד בספק, כי אנחנו

קיבלנו הרבה מאד נתונים על זה שההוצאות הן לא אחוז שונה

יותר מדי מההכנסה. החסרונות הברורים שלו, הם שהוא לא ניתן לגידור במובן הבא. ז"א אנחנו בשנה האחרונה היו 26 הצעות חוק לדברים שונים של מה הדיפרנציאלי, ואני בטוח שאם אנחנו נפתח את זה, יהיו עוד 26. ז"א כל נושא שהוא מתשמישי קדושה, דגים, פופקורן בבתי קולנוע, תרופות, בגדי ילדים, אם אנחנו נעשה איחוד של כל הדברים שעליהם יש מס הכנסה דיפרנציאלי, אנחנו פחות או יותר מבטלים את המע"מ. המשמעות של הדבר הזה, אם אנחנו רוצים להשאר ניטרליים, כל דבר כזה מעלה את המע"מ על כל השאר. ז"א זה בעצם התוצאה. לכן אנחנו מאד מאד לא רוצים מע"מ דיפרנציאלי, וזה יהיה כפי שאנחנו נראה, זאת תהיה התנגשות בוועדת כספים וכו', כי הם מאד מאד מאד רוצים. מה שמים על זה. חוץ מזה שכמובן כבר היום אנשים מנסים, ז"א קצת יותר קשה להסוות משהו בתור ירק או פרי, אבל גם זה אני מבין מיהודה יש נסיונות לעשות את זה. למשל, פרי מיובש זה פרי או לא פרי?

יהודה נסרדישי: לא לא, הכל זה ירקות. למה זה צריך להיות דיפרנציאלי.
טלי רגב: יש הערכה לגבי עלות?
יוג'ין קנדל: לעלות אין הערכה.
קרנית פלוג: תלוי אם זה יהיה רק על תשמישי קדושה או גם על מזון לתינוקות.
יוג'ין קנדל: זה לא ברור על מה תעשי את זה. רק שתגידי לי על מה יש. אני חושב שחייב להיות פה העדר עלות. כי אז אתה צריך פחות או יותר,

קרנית פלוג: זה בערך 10% מסל הצריכה. משהו כזה.
שחר כהן: יש לך גם עלויות גביה של דבר כזה.

יוג'ין קנדל: לא, זה מאד מאד מסובך. זאת לא שאלה של ההפסד. כי זה לא בעיה של תוחלת, זה בעיה של שונה. אבל אם היה הפסד ידוע וניתן לגידור, אז אפשר היה לדבר על זה. ז"א היית אומר על 1.2.3.4, אנחנו מורידים ועל כל השאר מעלים ברבע אחוז, בזה זה נגמר. אבל זו בדיוק הנקודה שזה open ended ולכן אתה לא יודע איפה זה ייגמר, ולכן ההמלצה היא לא להכנס לשטח הזה בכלל.

טלי רגב: אני חושבת שלגבי פירות וירקות זה כן נעשה במדינות אחרות. ואפשר להגיע לאיזשהו גידור, יש 60 מכתבים ויכולים להיות 100. אבל בסוף מישהו יחליט מה בפנים ומה בחוץ. יש גם בעיה של אכיפה וזה סיפור אחר, אבל זה דברים שיש בעולם. אני לא בעד,

יוג'ין קנדל: בכל המדינות האירופאיות, איפה שיש את זה, אין כזה דבר כמו חקיקה פרטית. לא קיים.

קרנית פלוג: גם אצלנו יש את זה. פירות וירקות הם פטורים ממע"מ.

יוג'ין קנדל: כן, אבל זה לא מערכת דיפרנציאלית.

קרנית פלוג: אני חושבת שמדינות לא היו רוצות להרחיב את זה. אבל אם התחלת כך, זה מאד קשה והיו נסיונות להחיל מע"מ על פירות וירקות והם כשלו לפחות פעמיים. אז נדמה לי שהשאלה אם נניח מדינות בשנים האחרונות הלכו לכיוון הזה. ויש פה ספק.

יוג'ין קנדל: השאלה פה, זה כמו, את יודעת, זה כמו שאי אפשר להיות קצת בהריון. או שאתה הולך לשם ואז אתה פתוח לגמרי, או שאתה לא הולך לשם לחלוטין. ההמלצה שלנו של הצוות, אנחנו יכולים לדון בזה, אבל ההמלצה של הצוות היא לא ללכת לשם בכלל. הלאה. פה זה נושא, אני חושב שעל הנושא הזה אדלג. מה זה מס יסף? יש מעט מאד, יש שם בעיות חשיפה.

מס ירושה. במס ירושה אנחנו דנו קצת, אח"כ בקשו לדון על זה עוד פעם. יהודה הולך להביא איזשהו מסמך על זה, וגם רפי הביא איזו הצעת חוק. אנחנו הולכים לדון על זה ביום חמישי, חלק ניכר ואני פשוט מדווח בלי לחוות דעה, חלק ניכר מהאנשים מאד לא תומכים בזה, מסיבות שהוא מאד מאד קשה לאכיפה, מצריך מס מתנות, מצריך דיווח הרבה יותר רחב ונרחב ופרטני ממה שישנו היום, ולא אוסף הרבה מדי כסף. ז"א הוא עושה בגבייה בממוצע 0.13% מהתוצר. הבעיה היא כזאת, שבדרך כלל מס עזבון מתחיל ברמות מאד גבוהות של עזבון ואז הוא מהר מאד מגיע, למשל באוסטריה הוא כמה? מ-100 אלף יורו, ז"א אם אתה מפריד, והוא פתוח, והוא כזה מאד קל להגיד: אה, אנחנו ניקח מהעשירים. מה שזה עושה, זה גם מאפשר, בארה"ב יש תעשייה אדירה שלמה שנקרא נאמנויות של trust שפחות או יותר מוציאים את האנשים מתוך הזה, ודבר שני, שאחת האטרקציות הגדולות של מדינת ישראל ליהודי העולם האמידים, היא דווקא העדר של מס עזבון, והכנסתו, כי עוד פעם, זה אותו דבר, זה open ended ברגע שאתה מכניס אותו, כל עוד הוא לא קיים, הוא לא מאפשר לך בקלות להקים אותו. ברגע שהוא קיים שינוי של סיפיים ושינוי של שעורים, זה רק עניין של חקיקה פרטית או מיקוח של היום האחרון ב-31 לדצמבר, לכן הוא מאד בעייתי מבחינת השונות. אבל שוב, אני רק עובדתית שוב פעם אומר מה הדברים שהועלו.

רפי מלניק: הם עוד לא הועלו. לא זכור לי. עוד לא היה דיון על זה. יוג'ין קנדל: לא, אנחנו דנו בזה. אנחנו נקיים עוד דיון. יש שתי סוגיות, אחת שנקיים את הדיון ושניה שכן היה דיון.

יהודה נסרדישי: סליחה, יוג'ין, אתה מרשה לי? קודם כל מס מאושר בלי מס מתנות זה לא ילך. תתארו לכם, הבת שלי קונה דירה ואני מעביר לה במתנה 20 אלף שקל, אני חייב לדווח על זה.

יוג'ין קנדל: יהודה, חבל, בוא לא נעשה על זה דיון עכשיו. רפי מלניק: למה לדון על זה? יש וועדה. הוועדה תעשה דיון, תשמע, ותביא המלצה.

יוג'ין קנדל: אנחנו נדווח למליאה בשבוע הבא.

יהודה נסרדישי: אני אעביר לכם מסמך בשבוע הבא.

קרנית פלוג: נראה לי רעיון מצוין.

יוג'ין קנדל: קרנות השתלמות. בקרנות השתלמות, אחד הדברים שכבר אמרנו, אנחנו החלטנו שלפתוח חזית מול ההסתדרות ומול האיגודים המקצועיים זה לא בדיוק הדרך, לכן אנחנו לא ממליצים להוריד, זה נשמע קל, אם ישביתו פה את חברת חשמל ואת הנמלים, זה ייקח בדיוק שלושה ימים עד שזה כבר לא יראה כל כך טוב. יש פה נקודה אחת שהיא הצעה, ששוב, היא הצעה לא בלי עלויות. אבל היא עליה שיש לה גם פלוסים. נכון להיום, אנשים בגילאים, עם הילדים הקטנים, תזכרו, אנחנו עוד פעם חוזרים לאותה אוכלוסיה, עם הילדים הקטנים הם נמצאים לא רק בבעיה כספית, אלא בבעיית נזילות. כי לחלק מהם, לחלק די גדול מהם, יש סביבם וסבתות שתהיינה ירושות וזה רק פשוט נדחה בעקבות ההגדלה בתוחלת החיים, כל התהליך הזה נדחה יחסית לדור מלפני שלושים שנה. אבל בתוך הזמן הזה, שהם מוציאים הרבה כסף על הילדים והמדינה לא כל כך עוזרת, הם גם, המדינה אומרת להם: תראו, אם אתם תחסכו לשש שנים, אנחנו ניתן לכם הטבות מס. ז"א לבן אדם שהוא במצב של קשיי נזילות, הוא לא ממש

רוצה לחסוך באותו רגע, הוא דווקא רוצה להפך. אבל אנשים לא לוקחים הלוואות כנגד קרן השתלמות, כי אתה לוקח הלוואה אם אתה רוצה איזושהי קניה גדולה של משהו. אבל הבעיה היא מדי חודש בחודשו. ולכן ישנה הצעה על השולחן שהיא לא מאד לא בקונצנזוס, ז"א יש הרבה וויכוחים עליה, אבל זה משהו שאני חושב שכדאי שהוועדה תשמע, ואנחנו אח"כ, הפלוס שלה, מה שזה אומר, שבעצם כאילו אני מאפשר לבן אדם ללוות כנגד קרן השתלמות שלו, אבל ללוות את זה כתוספת בשכר החודשי. מה שאתה בעצם אומר, כמו שמעביד היום מחשב, נותן 7.5%, מוסיף את ה-2.5% של העובד, ואז מקבל הנחה במס, ומעביר את זה לקרן השתלמות, במקום להעביר את זה לקרן השתלמות, אם יש לאותו בן אדם ילדים בגילאים 0 עד 2, תעביר את זה לנטו של הבן אדם. ז"א זו אותה הטבת מס, מבחינת המדינה, אין פה שום מתן הטבה נוספת, להפך, בגלל שאתה לא נותן את ההנחות במס על הריבית או על רווחי ההון בתוך קרן השתלמות, אז המדינה פה חוסכת כסף. הבן אדם בעצם מפסיד קצת. אבל זה מאפשר לבן אדם לצאת ממגבלת הנזילות.

מיכל עבאדי: סליחה, אבל כשאתה מדבר על הפתרון הזה, צריך לראות מה קורה כשערך קרנות ההשתלמות יורד.

יוג'ין קנדל: אתה לא מפקיד. אני מאפשר לך ללוות, במקום לחסוך, אני מאפשר לך ללוות כנגד קרן השתלמות.

קרנית פלוג: זה לא להפקיד.

יוג'ין קנדל: לא, אבל זה דה פקטו, אתה לא מפקיד, אתה מקבל את זה לנטו, אבל זה כאילו אתה הפקדת ולוית. לא צובר, אבל זה

אותו הדבר. לא לא, אתה לא צובר כלום, אתה מקבל אה כסף לנטו.

קרנית פלוג: יוג'ין, אתה מקבל גם את הטבת המס? יוג'ין קנדל: כן כן, אתה מקבל בדיוק אותו דבר מה שהיית מקבל מהמדינה. מיכל עבאדי: אז אתה צריך לנצל את המכשיר הזה, גם אם אתה לא צריך לחסוך, אתה תשים אותו בבנק ויהיה לך בסיס ביד במקום קרן השתלמות פעם בשש שנים.

יהודה נסרדישי: זה 7.5%

רפי מלניק: בדיוק, לבעלי קרן השתלמות שזה רק שליש מהשכירים. יוג'ין קנדל: לא, לא כולם יהיו בעלי קרן השתלמות, כי זה רק לאנשים עם ילדים קטנים ומה שהדבר הזה הוא כלי שמאפשר לצאת ממגבלת התקציב, כי מגבלת התקציב שלנו למקורות ושימושים היא מאד צמודה, ואין שום כלי, בכל הארסנל שלנו, שיכול להעלות את הנטו של בן אדם ב-10%. שום דבר שאנחנו לא עושים הוא לא כזה.

יהודה נסרדישי: תרשה לי רק הערה פה. החשש שלי שיש מסים שפשוט התוצאה פה שחלק מההכנסה בעבודה שלו, אני נותן עליה פטור ממס. זו התוצאה.

מיכל עבאדי: בדיוק. נכון.

יוג'ין קנדל: זה תלוי אגיד אתה מציג את זה. יהודה נסרדישי: אתה קבעת כאן כלי מאד מסוכן, יוג'ין קנדל: יהודה, אבל אתה עוד פעם מנסה לפתח דיון על זה. אני לא רוצה לפתח דיון. אני אמרתי, אני חושב שהדברים ברורים. אנחנו אמרנו שזה לא, אנחנו בסופו של דבר נצטרך להחליט, האם הוועדה רוצה לתת פתרונות נוספים,

אבי שמחון: תגיד לי למה פתרונות, דנתם בכלל ברעיון של ביטול קרנות השתלמות?

יוג'ין קנדל: כן. זה מה שהתחלתי. אנחנו התלנו מזה שאמרנו, שהתחזית הזאת, זה שווה בערך, זה 3 ועוד 2 בביטוח לאומי.

גל הרשקוביץ: לא לא נכון, בלי ביטוח לאומי.

יוג'ין קנדל: אבל זה גם לא חל על ביטוח לאומי.

(מדברים יחד)

יוג'ין קנדל: ברור, זה יהיה כתוב, אנחנו נכתוב את זה בדיוק ככה. אני סיימתי.

מנואל טרכטנברג: אני רוצה להבין. יש דברים שלא דיברת עליהם.

יוג'ין קנדל: כן, הם היו כל כך לא בקונצנזוס, שאני חושב שזה חבל. אנחנו נכתוב אותם בדו"ח. אבל אני חושב שחבל להלאות את הוועדה

כרגע. אנחנו קיימנו דיון. בגדול כן.

קרנית פלוג: אני חושבת שעל מס עזבון לא מיצינו.

מנואל טרכטנברג: ומה לגבי הבלו?

יוג'ין קנדל: על הבלו אני יכול לדבר, אבל יש כמה נקודות שמאד לא

ברורות. נכון להיום, הבלו הוא קבוע פר ליטר דלק. אבל יש

מע"מ על הדלק כמו על כל דבר אחר. אבל לרוב שאר הדברים

אין מסים אחרים. יש יחסית מעט דברים שעליהם, ואתם

הולכים להקטין עוד יותר, שיש עליהם מסים עקיפים נוספים

על מע"מ. לכן פה, מה שקורה, שכשמחיר הנפט עולה בשקל,

המחיר לצרכן עולה 1:16 שקל, ז"א יש יותר שיפוע. כשהמחיר

יורד בשקל, המחיר לצרכן יורד ב-16 אגורות. זה אומר שישנה

טענה שהאוצר, אוצר המדינה נהנה מעליית מחירי הדלקים.

וישנה אפשרות בהנתן שיש פה בלו כל כך גדול, לנטרל את זה

דרך הבלו. ז"א שהתמסורת בין מחיר הדלק בעולם ומחיר הדלק לצרכן, יהיה אחד לאחד. אומרת רשות המסים ובצדק, שמה שאתה עושה בעצם, אתה עושה אותו דבר על פלדה ואותו דבר יש על פחם ואותו דבר – לא, על לחם אין לך בלו על לחם.

(מדברים יחד)

יוג'ין קנדל: לכן הנסיון היה דווקא כי דלק הוא כל כך רלוונטי, הנסיון היה להגיד: אולי אנחנו נוריד קצת פחות לא 40 אגורות אלא פחות, ונעשה את זה שטוח יותר, כדי שזה יספוג חלק. יש לזה יתרון, שהכנסות המדינה הן קבועות והשונות של מחירים לצרכן קטנה, כי הטרנסמיסיה היא יותר קטנה.

אבי שמחון: אז תעשה את זה גם על אורז וגם על מכוניות. אבל הבלו מוסיף על הדלק שהוא קבוע. להפך, הוא עושה את זה פחות.

מנואל טרכטנברג: את זה צריך לעשות אח"כ.

יוג'ין קנדל: אני חושב שאני הסברתי את זה. הבלו יחד עם מע"מ הופך לסכום קבוע.

אבי שמחון: אז תשים מס בסכום קבוע על האורז ולא יהיה לך גם ניידות של המס שם.

מנואל טרכטנברג: זה הצעה לגיטימית ומותר להתייחס לזה בצורה רצינית. יוג'ין קנדל: אבל אנחנו לא הלכנו על זה כי באמת החשיפה לשאר הדברים, אני פה מסכים עם רשות המסים, שיש פה חשיפה מאד גדולה לדברים אחרים.

מנואל טרכטנברג: אני משער שרוב האנשים כאן ירצו להתייחס. בואו נעשה את זה על פי סדר הישיבה.

אייל גבאי: אני אהיה מאד קצר. אני חושב שהמלצות הן טובות. אני הייתי חושב שלדיון שווה לחשוב האם אנחנו רוצים ללכת אולי

בחלק מהדברים קצת יותר עמוק, ולצמצם, כדי שתהיה מסה קריטית יותר חזקה במקומות שאנחנו הולכים, כי אולי במידה מסוימת, דווקא בגלל שהלכו לכמה מקומות טובים, אז בכל אחד התחושה היא לא של הרבה. האם היינו יכולים למקד את זה, זו השאלה היחידה שהיינו יכולים להתלבט.

על ניוד נקודות זכות, לא ניוד, מתן נקודות זכות לגברים עם ילדים מ-0 עד 2, האם לא החלטנו רק על נקודת זכות אחת, ניתן יותר, על פי מספר הילדים. כמו האשה, תתן להעביר ממקום למקום או דברים כאלה, אם אתה הולך באמת על קבוצת הגיל הזאת, לך עליה, זה הרבה כסף, אני מסכים, אבל לך עליה חזק. מכסים, אני לא יודע אם ה-1.5 מיליארד שהרצו זה כל מה שצריך, אבל אני חושב שזה מקום אם זה מה יש אז זה מה יש. אבל אני חושב שעבודה יפה.

מיכל עבאדי: יש פה מסים על מעסיקים, זה העלאת חלק המעביד בביטוח לאומי, קודם כל בגדול כמובן שאני בעד. על השימוש של זה אני חושבת שאפשר לדבר. אני בעד זה, אבל אני חושבת שלא קיבלנו תמונה מה זה עושה למעסיקים העלאת המסים הזאת. איך זה פוגע בכושר התחרותיות שלהם. ז"א זה גם נושא, אם אנחנו הולכים להעלות מסים על עבודה, והאם גם מס חברות, זה עושה משהו במשק. אני לא מתנגדת לזה, שיהיה ברור, אין לי התנגדות לזה, אני רק חושבת שצריך להבין יותר את המספרים ומה המשמעויות. זה גם מס חברות וזה גם העלאת חלק המעביד בביטוח לאומי.

אני אגב, בקרנות השתלמות, מסכימה עם יוג'ין זה סוג של פטנט נזילותי, קשה לי לדבר במונחים של בנקאים על משקי בית, אבל כאילו מקדימים להם את החסכון שלהם, אני לא

יודעת אפילו ציבורית איך זה יעבור, לא משנה כרגע המקורות, רק להגיד במקום שתחסכו תקבלו עוד שש שנים, יהיה לכם את זה עכשיו, יש לזה אמביוולנטיות לתפישה הזאת של זאת הדרך.

פנינה קליין: תודה על הדו"ח. נקודת המוצא ש הדברים שהוצגו בפנינו היתה שמירה על התקציב, עם כל הכבוד, כי זאת אחת המטרות. אנחנו לא רוצים להטביע את הספינה. אבל אני שואלת, מנקודת מבטו של האזרח הקטן לא החברות. מהי המשמעות האמיתית של ההצעות ששמענו? ישנם כמה דברים ספציפיים שנאמרו, אבל מעבר לכך לי המשמעות הזאת היתה חסרה. הייתי רוצה בכמה נקודות ואולי הדברים האלה עולים בקנה אחד עם השאלה או ההערה של אייל, אולי בגלל חוסר הנוחות שלי או חוסר הבהירות שיש לי לגבי מה מקבל האדם הבינוני, האזרח הבינוני שאין לו את המליונים בשטח. מהי ההטבה מיידית. לא רק לטווח ארוך.

מנואל טרכטנברג: נקודה טובה. כן.

שחר כהן: קודם כל אני קורא לרשות המסים רשות הצדק החברתי. כי היא אחראית על הצדק החברתי, אחראית על לקחת מהעשירים ולהעביר לעניים וכרשות כזו אוסף המהלכים

מנואל טרכטנברג: רשות רובין הוד.

שחר כהן: בדיוק. רשות רובין הוד, יחד עם אסתר שהיא כאילו מחלקת את הכסף. ובעיני, בעצם לא היה פה ערעור על אף הנחת יסוד של הרשות. השתמשנו בכל הנחות היסוד שהשתמשו בהן במשך עשרים השנה האחרונות ועשינו more of the same – less of the same למשל, בעיני הנחת היסוד שאומרת שמש יחידים הולך עם מס חברות, אני חושב שאפשר לערער עליה, כי אני

חושב שבאמצעים טכנולוגיים אפשר לזהות את החברות שיוקמו או קמו, שבהן יש בן אדם שמתכנן את המס. ז"א חברה שנועדה לצורך תכנון מס. למשל, שעורי רווח תפעולי של השוק כנראה 60%. היקף המועסקים בה, קצב ההכנסות בה, מספר הספקים שהיא עובדת אתם, אפשר למצוא קריטריונים שבעזרתם אפשר למצוא את החברות האלה, ואז אפשר להוריד את המס על יחידים במאיון העליון מבלי להעלות מס חברות. יכול להיות שזה לוקח שנה לבנות מערכת IT כזאת ויכול להיות שזה גם לא שווה כלכלית. אבל עדיין זה מתחבר לנקודה הבאה, יש גם נראות של מערכת המס וזה מתחבר למצגת שאמרנו בהתחלה, של תחושת אי הצדק, כי זה רשות הצדק החברתית גם צריכה להיראות כרשות הצדק החברתית.

עכשיו, מס עזבון. אני מכיר את כל הטעונונים נגד, ובכל זאת זה מס שקיים בכל מדינות המערב, ומכניס בין חצי אחוז ל-1.5% מהכנסות המדינה ממסים. מהכנסות המדינה ממסים. זה 1.5-2 מיליארד שקל. וזה לא מעט כסף. כמה זה אחוז מהכנסות המדינה ממסים? יהודה, כמה זה אחוז?

יהודה נסרדישי: אתה מקדים את המוקדם למאוחר. אנחנו אמורים להכנס לעבודה הזאת ולהציג אותה, נדמה לי במדינת ישראל במכסימום זה ייתן 700-800 מליון שקל בשנה.

שחר כהן: תחת איזו הנחה של אחוז מסך הכנסות המדינה זה 700-800? סבאבה, זה מיליארד שקל. וזה לא מעט כסף. מיליארד זה נחמד מאד, אני חושב, במסגרת הזאת. גם אתה יכול להשקיע שם 200-300-400 בסדר גמור, עדיין יש עניין של נראות ותחושת אי צדק שבה צריך ללכת. עכשיו, יכול להיות שיש לזה השפעות עקיפות שאנחנו כרגע לא רואים אותן, ויכול להיות

שבגלל שזה מתחבר לנקודה הבאה שלי, שבישראל ההון השחור, לפי מחקר של דן בן דוד, ההון השחור 23% מהתל"ג, שעור ההון השחור במדינת ישראל, הוא בין הגבוהים ב-OECD צמח 8% בשנה בין '99 ל-2007 לפי דן בן דוד, שזה שעור הצמיחה הכי גבוה במדינות ה-OECD. עכשיו, אני אומר, לא ראיתי אף מהלך שמתחבר לתחום הזה. בואו נכפיל אכיפה, בואו נקנה מערכות IT בוא נכפיל את המלשינונים, אתה יודע, יוג'ין קנדל: סליחה, נקודה אחת אני שכחתי להוסיף. נקודה אחת שפשוט לא היתה במצגת. ישנו נושא של חד פעמי להכריז על תוכנית שמצד אחד מזמינה אנשים שלא דיווחו על המסים במשך תקופה של tax summitry שלא דיווחו את המסים לעשות את זה בחצי השנה הקרובה, ואז להגביר את האכיפה, לתת לרשות המסים יותר כוח אדם. ולתת קנסות יותר כבדים על אלה שלא הכריזו. ז"א אתה יכול ככה לגבות סכום די סביר בגבייה, וזה יכניס לך לבסיס המס הרבה יותר אנשים. אני חושב שאת זה שכחנו להוסיף.

שחר כהן: אני אומר, זה באמת רשות הצדק החברתי, ולא להחליף דיסקט, אלא לשנות מחשב אם צריך.

אבי ליכט: שני דברים. אני מצטרף למה שהוא אומר, יש בשנים האחרונות יוזמות להגדיל את האכיפה בדיני המסים. בינתיים זה לא כל כך מסתדר, גם האמת בגלל ההתנגדות של רשות המסים עצמה לכלים שאנחנו רוצים להעניק להם, כמו עיצומים כספיים מאד גבוהים על מעלימי מס, וקנסות על אנשים שמדווחים באופן לא נכון. אני חושב שזה יכול לתת רוח גבית מאד גדולה למהלך הזה, אם הוועדה תתייחס גם להון השחור כמו ששחר מדווח. יש דברים על סדר היום וחשוב להגיד אותם.

דבר נוסף ופה אני מדבר בתור חבר בוועדה אחרת, וועדת נאמן לגבי שכר בכירים. אני זוכר שבתחילת הוועדה, אחד הטריגרים שאתה הצבעת עליהם כמעוררי המחאה, היתה השתוללות בשכר בכירים בחברות הציבוריות. בזמנו דובר על כל מיני צעדי מיסוי להתמודד עם התופעה הזאת. אני חושב שגם אם אין לדבר הזה תועלת כספית אמיתית, יש לו ערך סמלי מאד מאד חזק, כי כל הנתונים שאנחנו רואים גם היום בוועדת הריכוזיות, מראה שאת שכר הבכירים במשק, ביחוד את החברות הציבוריות, זינק בצורה לא פרופורציונאלית לשכר העובדים. יש לזה גם מסר שלילי, זה גם מגדיל את הפערים בחברה, ואני חושב שצריך לתת פה איזה מסר ולהורות לוועדת המיסוי להביא כלים יישומיים שהם הרבה יותר נכונים מאשר הכלים שמדברים עליהם כמו הגבלת שכר.

בזמנו דיברנו על מדרגת מס יותר גבוהה לטפל בדבר הזה. אני מבין שבצוות המיסוי יש התנגדות למהלך הזה, כי זה חורג מעבר לכלים הקיימים שלהם. אבל אני חושב שבשביל זה באתם, אמרת כל הזמן לחשוב מעבר לקופסה, מחוץ לקופסה. נראה לי שמהלך של הוועדה שמטפל בשכר הבכירים, ביחוד בחברות הציבוריות אבל לא רק, יכול לתת תנופה מוראלית מאד חזקה.

מנואל טרכטנברג: על איזה כלים אתה מדבר?

אבי ליכט: יש כמה כלים שאפשר להתמודד אתם. גם לעשות מדרגת מס יותר גבוהה מהמדרגה המאד נמוכה שמדובר עליה, יש מדרגה, יש כלי מיסוי של אי הכרה בהוצאות שסכום מסוים של שכר, מעל סכום מסוים לא יוכר כהוצאה. לא יוכר כהוצאה לחברה.

יוג'ין קנדל: הכלי הזה עשה אסון בארה"ב.

אבי ליכט : לא, מה שזה עשה בארה"ב זה שהגבילו את זה, ואז אנשים עברו למנגנון של אופציות. אבל אם הולכים על זה, אם בוחנים את זה בצורה רצינית והולכים על כל עלות השכר, זה משהו שיכול לתת בוסט מאד חזק למאבק בשכר הבכירים, כי אנחנו היום מריצים כלים של ממשל תאגידי, שאני מקווה שהם יעזרו. אני לא בטוח. אבל כלי המיסוי נפסל מהר מדי, ואני חושב שהוא הרבה יותר שוויוני מכל כלי אחר, וגם יותר מדתי מהגבלות שכר. זהו.

יהודה נסרדישי: אני רק כגובה מס או כמנהל רשות המסים, אני אתייחס לכמה מסים שעלו פה. ידיד שחר, מערכת המס צריכה לשמור על איזונים, הן מיסוי יחיד והן מע"מ. תראה מה קרה לנו. עמדתו של השר הקודם סילבן שלום, הקודם הקודם, כאשר קצבת הביטוח הלאומי נפרצה בלי הגבלה, אז קמו 140 אלף חברות. אני לא יכול, שאלו אותי גם עכשיו בגלל הביטוח הלאומי שיחידים הפכו לחברות, שם ארנקים של כסף שם בחברות האלה קבור, אז אמרו לי: למה אתה לא פועל. כי זה פלילי, אז למה אתה לא מטפל בכל מה שהוא מתאים, בחופש המיסוי אי אפשר, במסגרת הוועדה הזאת, למרות שתי וועדות אחרות, אי אפשר לעשות פלסטר מהחוקים. יש ממשל תאגידי, יש דיני חברות. אני צריך לפעול על פי הכללים האלה. אבל לזה בא המכשיר במיסוי, פחות או יותר, אחוז להנה או להנה, לשמור על האיזון בין מס חברות פלוס מס אחיד ביניהן, שיהיה שווה ערך בערך למס על היחיד שצריך לשלם, ולפי דעתי זה בסיסו של עיקרון המס. כך אנחנו עובדים 60 שנה, ולא עבדנו ככה, אז נתנו את זה לאוכלוסיה, הכל יכנס לתוך החברות ויצבור את ארנקי הכסף של אלה שנמצאים ואני לא

יודע איך להוציא אותם משם, או להפך יכול להיות וצריך האיזון הזה להתקיים.

מס עזבון, אמר יו"ר הוועדה יוג'ין, שזה רעיון שעלה. עוד לא קיבלתי בגינו החלטה סופית, כל אחד מאתנו יש לו דעות ואם יש איזה 19 דעות, אבל זה לא נכון. אני מכין את הנייר, אני אביא את זה ביום חמישי, ואי"ה אנחנו נקיים דיון. אבל יחד עם זאת אני ארגיע אותך, במכסימום שנוכל במדינת ישראל כל שנה לגבות מהפעלתו של מס עזבון 800-900 מיליון שקל. זה מערך ביורוקרטי ענק, זה אנחנו לוקחים כסף הכנסה מליאה ששולם עליה מס, זה נאמנויות, יש עוד אלף ואחד דברים.

אבי ליכט: תמיד אני לוקח, גם על הריבית שילמת מס.

יהודה נסרדישי: סליחה, רגע, תנו לי להציג את הנקודות. הרי בסוף הכל מגיע למס. והוועדה הזאת מתנקזת למס. אכיפה של כוח אדם. אני עובד בכוחות למשימות. הקמתי יחידה לפשיעה כלכלית שאנחנו נלחמים בה בליבו של המאבק בכל ארגוני הפשע, ואפשר להגיד שיש שם בין 40-50 אנשים וזה לא מספיק. יש לי 500 עובדים על מליון תיקים שאני עושה ביקורת 2.4%. אני אומר לי הבו לי בשנתיים 300 מפקחים, אני מתחייב לכם עוד 2-3 מיליארד שקל. לא צריך להטיל מסים. אני אומר את זה. אני אמרתי את זה בכל פורום, אני אומר את זה באוצר, אני אומר את זה בבית. וזה הפתרון. אני היקף הביקורת שלי בקונצרנים הגדולים יורד מדי שנה. למה? מספר המפקחים הוא סטטי ומספר התיקים עולה, וזה לא צריך להיות כלכלן גדול כדי לדעת איך אחוז הביקורת יורד שם. אבל יחד עם זאת, גם בתחום החקירות אנחנו היום הולכים בשיתוף פעולה מלא עם משטרת ישראל, עם משרד המשפטים, אם הרשות להלבנת הון,

כי אנחנו פשוט מכפילים כוחות בדבר הזה, ויש לנו הצלחות די משמעותיות שם, וזה לא מספיק, אני מסכים אתך. אמר ידידי אבי, המשנה ליועץ המשפטי, עיצומים כספיים וכיו"ב. אין שום ספק שיש לי גם דעה על העיצומים הכספיים. זה יוצר אצלי ביורוקרטיה נוספת, אני צריך כל אחד לפני שאני מטיל עליו קנס, אני צריך להזמין אותו לתת לו שימוע ואני הופך להיות לבית המשפט, וזה צריך עוד גדודים של אנשים, וכל העיצומים הכספיים, אני גם רוצה לבוא אליך וליועץ המשפטי לממשלה להגיד למה לי קשה להפעיל אותו. שכר בכירים רבותי זו טעות חמורה מאד ללכת ולהכות במס נוסף על שכר הבכירים. אם בסופו של דבר בחברות ציבוריות במי אנחנו פוגעים? בתשואה על המניה. מי מחזיק את המניות? הציבור מחזיק את המניות. קופות הגמל מחזיקות את המניות. אנחנו מורידים להם בתשואה בדבר הזה. צריך רגולציה חזקה, צריך לתת כוח לדח"צים, ולדאוג שהדח"ץ בישיבה לא ייכנס ברעיון של בעל השליטה ומסלקים אותו, יש כלים אחרים לרגולציה נוספת לטפל בזה. דעתי היתה ונשארה, שאסור לפגוע דווקא באוכלוסיה מסוימת שהם עובדים והם מקבלים שכר בחברות האלה, במדרגה נוספת. אם כך, צריך להחיל אותם על כולם. אני מכיר מספר אנשים שמרוויחים רק 50-60 מליון בשנה, אז בואו נלך וניצור להם מדרגה חדשה. באמת יש רעיון לוועדה, נדמה לי יוג'ין שעוד לא דנו בו, בשני מסלולים שלא הוצאנו, במישור ההוני ובמישור התיירותי. מס היוון 147 שזה היה ב-1995 אני חושב מסלול האופציה צריך לבטל אותו ולמחוק אותו. מה זה אופציה? סלח לי רגע, תן לי להסביר לך, בשביל מה נותנים אופציה למנהל או לעובד? זה

עבור שכר העבודה שלו. אני חושב שזה שכר עבודה טהור ואסור שישלם מס על זה 25% , שישלם 48% ואת המסלול ההוני, לפי עניות דעתי, אני כבר אומר את זה שנה שנתיים, צריך למחוק אותו. אני חוזר על הציון שלי פה. רשות המסים יכולה לגבות בלי מאמץ הרבה, עם כוח אדם נוסף בחקירות, בביקורת ובמבקרי חשבונות, 2-3-4 מיליארד שקל. זה הכל תלוי בכוחות ובמשימות.

רביע בסיס : אני מתנצלת על זה שאני לא מבינה גדולה בנושא המסים, אבל אני אדבר בלשון עמך ובמושגים שאתם מדברים עליהם אני לא מצליחה. אני דווקא תומכת במה ששחר העלה, של מה זה נקרא לעשות צדק חברתי, הרי זה גם המנדט שאנחנו כן קיבלנו אותו כדי לחולל, מה שנקרא, צדק חברתי. אז מה שאני חושבת, שבאמת, אנחנו שומעים את זה גם מהאנשים, מכל אדם מן השורה, מה שנקרא, שאומרים: יש להעלות את המסים בעצם לשכבה שהיא משתכרת מה שנקרא שכר גבוה, ולהפחית את הנטל על האוכלוסיה שהיא קשת יום. דבר שני שאני שומעת פה די הרבה, זה בעצם הורדת מיסוי על מה שנקרא מצרכי היסוד, מים, דלק, שבאמת זה מקשה מאד על האנשים. זה מה שיש לי להגיד.

שלומי פריזט : שאלה קצרה. לא דיברתם שום דבר לגבי ביטול הזיכוי במס חברות ליצוא מעל 25%. למה 25%? ז"א למה לא 75%, מישהו הולך לברוח שמייצא 25%? זו שאלה, כמה כסף יש שם, זה כן חשוב, לא חשוב? יש היום הטבל מס במס חברות, זה חוק עידוד השקעות הון. למה 25% יצוא שם אותי במקום שאני משלם חצי ממס חברות? מישהו בדק וראה פעם חברה של 25% שבורחת החוצה?

אבי ליכט : שלומי, אני חייב לענות לך. המהלך של חוק עידוד השקעות הון הסתיים עכשיו, מהלך תחיקה מאד מאד גדול, בחוק האחרון לפני שנה בערך אחרי עבודת מטה בין כל המשרדים הרלוונטיים ועבודת חקיקה מאומצת בכנסת, בחוק ההסדרים האחרון. אחרי שישבה וועדה בין משרדית ובדקה את זה, אפשר להתווכח, כי יש פה איזה היבט ערכי, אבל גם צריך איכשהו להכיר בעובדה שנעשה, כלומר, לפתוח עכשיו משהו, יוג'ין קנדל: אבי, יש רק נקודה אחת, הוועדה הזאת יצאה מנקודת הנחה שהתקציב לא ייפתח אלא תהיה בעצם חלוקה אחרת של אותו כסף. לכן ההנחה הזאת,

יהודה נסרדישי: זה נכון.

אבי ליכט : לא, זו לא רק היתה הנחה שלה, בדקו את כל המגזרים במשק, ראו את מה רוצים לעודד ואת מה לא,

יוג'ין קנדל: כן. אבל עדיין בתקציב סגור, לא רצו להעלות את המסים.

אבי ליכט : לא, לא רצו להעלות את המסים, כל הרעיון היה שרוצים להתחרות מול חברות בינלאומיות שבאות לישראל.

יוג'ין קנדל: זה חוק העידוד הקודם.

אבי ליכט : פרופ' טרכטנברג, אתם חושבים מחוץ לקופסה ואני לא רוצה להתערב, אבל אני רק רוצה לומר שזה משהו שרק עכשיו נגמר אחרי עבודה של כמה חודשים. זה הכל.

מנואל טרכטנברג: תלוי באיזה קופסה.

אבי ליכט : אני לא אומר כן או לא, אני רק אומר שהיתה להם הנחה ספציפית שהיא לא מה ששלומי אומר.

יוג'ין קנדל: אני מדבר על בכלל לתת,

מנואל טרכטנברג: כן, מאה אחוז.

שלומי פריזט: לגבי ביטוח לאומי, חלק מעביד, האם יש אומדנים לגבי איך זה יקרה, איך זה ישפיע על ה-bargain מול העובדים. הרי בסוף אתה מטיל מס כמו על יצרנים, זה מתחלק. השאלה האם זו השפעה נטו או זה איזשהו שינוי של העברת כספים מחשבון אחד לחשבון אחר. לא שמעתי התייחסות לזה. זה נראה לי חשוב בעניין הזה. ועוד שאלה, לגבי תקרת ביטוח לאומי. אתם מדברים על זה? לא מדברים על זה? זו הגיבנת. לא הבנתי שזו הגיבנת.

מנואל טרכטנברג: אנחנו נגיע לשם.

שלומי פריזט: הבנתי. אז אין לי בעיה. הכל נוגע לי. דבר אחרון לגבי מה ששחר אמר, שלא ניתן לטפל בו בנושא כלכלה שחורה. בגבייה של מע"מ, לא בגבייה של מע"מ, במקומות אחרים זה גם חוסר צדק וזה גם חוסר כסף. ז"א זה גם חסרון כיס. כאן כשאתה אומר דיווח כללי, וזה נשמע, אתה אומר: לא, דיווח כללי זה מאד מסובך. נכון. אבל דיווח כללי יסגור לך בצורה די טובה חלק מהסיפור.

יוג'ין קנדל: לא למה אתה צריך דיווח כללי? תאפשר פשוט חיבור של בסיסי נתונים. אתה לא צריך דיווח כללי בשביל זה.

שלומי פריזט: אם אפשר יותר בזול אני בעד, אבל אני חושב שאי אפשר לא לדבר על זה. שאלה לרשות המסים, ערן. מעטפת המס עם הרשות הפלשתינאית עובדת, לא עובדת? ז"א אין מצבים שבהם סחורה נכנסת לפה, הולכת כאילו לשטחים, חוזרת חזרה לישראל במיסוי מופחת? מע"מ מדברים על זה, זה עוזר לנו, או לא עוזר לנו?

ערן יעקב: אז ראשית יש, אנחנו בדקנו בזמנו רק בדלקים זה היה משהו כמו 250 מליון, ניסינו לטפל בזה. בוודאי שיש גלישה, אבל

היא לא בסדר גודל כזה. בוא נגיד שגם בחוק ההסדרים לפני שנתיים שינינו ועשינו מהלכים שהצבנו אנשים לבדוק את זה פיזית. וצמצמנו את התופעה, היא הולכת ומצטמצמת. מנואל טרכטנברג: עדי, אתה לא חבר וועדה, אבל אתה רוצה להתבטא? אתה יכול.

עדי ברנדר: אני רק רוצה להגיד שלגבי המסים אני חושב שבגדול, כשמסתכלים על הדברים אנחנו לא עושים נזקים, אבל גם האימפקט הוא לא מאד גדול. אני חושב שמערכת המס היא המקום שלא צריך לחפש בו הרבה פטנטים, בסה"כ יש לנו מערכת שהיא בסדר ולפעמים הפתרון הכי פשוט הוא הכי נכון, וזה פשוט להעלות את שעורי המס. ואני חושב שבמקביל לזה אפשר לעשות, יש לנו במערכת צדק פרוגרסיבי מבחינת הפרוגרסיביות הוא צדק אנכי די טוב בהשוואה לעולם, אפילו יותר מזה.

אבי שמחון: מה טוב? מה זה הכי טוב?

עדי ברנדר: בעבודה בהכנסות מעבודה. בהכנסות מעבודה מבחינת הפרוגרסיביות של מערכת המס.

קרנית פלוג: די טוב זה היה under statement, כלומר הכל בסדר.

עדי ברנדר: הכי טוב. לעומת זאת, המערכת אצלנו אין לה אלמנטים כמעט של צדק רוחבי, יש משהו שהוא ייחודי לחלוטין לישראל, שהטבות המס המשפחתיות ניתנות רק לנשים ולכן הן גם בדרך כלל לא מנוצלות. אני חושב שצריך

גל הרשקוביץ: מה טוב מזה?

עדי ברנדר: אני חושב שצריך לא לזנוח את הרעיון של להעלות את שעורי המס ולהשתמש באותו הכסף כדי ליצור את אותו צדק רוחבי, שאנשים בתקופה שיש להם ילדים, שיש להם הוצאות, גם אם

הממשלה משלמת חלק מהחינוך בחלק מהגילים, יש הרבה הוצאות נוספות שיש לאנשים שיש להם ילדים וע"י זה ליצור איזונים כמו שמאד מקובל בכל המדינות ואני חושב שזה שעושים את זה בכל המדינות לא תמיד זה אומר שזה טוב, אבל זה אחד המקומות שבהם זה נראה מאד נכון. פשוט ללכת לדברים, מערכת המס הישיר נועדה לחלוקת הכנסות וזה המקום לעשות את זה גם בצדק הרוחבי. אני חושב שצריך לא לזנוח את הרעיון הזה, וזה המקום שבו אפשר להזיז סכומים גדולים. כל נקודת אחוז לאורך סולם המס זה 2.4 מיליארד שקלים בערך רק במס ההכנסה, וזה כסף שכשמחלקים את זה אחרי זה לאותם אנשים בשלבים שיש להם ילדים צעירים עד גיל מסוים, באמת יכול לעשות אימפקט על איך שאנשים חיים.

גל הרשקוביץ: אני קראתי על מה שיש בעולם, דבר שקל לי להגיד אותו, עדי ברנדר: יש פה מסמך למי שמעוניין.

גל הרשקוביץ: בנושא של סבסוד ילדים. זה רחוק מלהיות בכל העולם. כמו במדינות העולם, לפחות הסקנדינביות ומדינות הרווחה הגדולות, הולכות בסבסוד ישיר דרך, לא דרך מנגנון המס אלא בסבסוד ישיר בהתאם למבחני תעסוקה, הכנסה וכיו"ב ואפשר להראות את זה. אז בוא,

קרנית פלוג: יימשך הדיון.

אבי שמחון: אני רק רוצה להגיד שאני מזדהה מאד עם מה שאמרו שלומי ואבי ליכט, מפני שאני חושב שלנראות יש ערך גדול. נראות אפילו שאנחנו נטיל מס ונגבה בו 10 אגורות ויהודה נורא יתאמץ להעביר אותו, מפני שנראות כשאנשים מרגישים שהם חיים בעולם יותר הוגן, גם אם זה לא לגמרי מוצדק, זה מגדיל

את הסולידריות החברתית וזה מאד חשוב, ולכן אני לא הייתי מזלזל בשיקולים כמו נראות ואומר זה יביא לנו רק ככה וככה. טלי רגב: התכוונתי לדבר על מס ירושה והנראות. מע"מ דיפרנציאלי יש לו גם כן נראות גבוהה ואולי גם משקל משמעותי לאוכלוסיות חלשות. אני מבינה שהבנתם שזה לא נכון, אבל ממש לא נתתם שום שכנוע, שום סיבה ששכנעה אותי, ואני אשמח להשתכנע, כי אני מאמינה שיש סיבה.

יהודה נסרדישי: הנייר שאני הולך להביא עוסק בזה.

טלי רגב: תודה. זה מספק אותי. לגבי זיכוי גברים עובדים, אני חושבת שיש לו כמה יתרונות. כמובן זה מעודד את הכיוון של עבודה, שוויון צדק רוחבי ויש אפילו שוויון מגדרי. הוא קצת פחות פרוגרסיבי, וגם אנחנו צריכים לחשוב באמת להעמיד אותו מול האלטרנטיבה של הסבסוד הישיר.

יוג'ין קנדל: לא לא, זה לא אלטרנטיבה. כי זה בא בצד ההוצאות וזה בא בצד הכנסות. אנחנו החלטנו שאנחנו לא פורצים את מסגרת התקציב, אז הם לא אחד מול השני. זה צד ההכנסות מול האלטרנטיבות בצד ההכנסות והוצאות מול האלטרנטיבות בצד ההוצאות.

רפי מלניק: כמה הערות טלגרפיות. כפי ששמתם לב, בשורה גדולה לציבור למחאה מוועדת המיסוי אין. יש שינוי תמהיל. אנחנו צריכים לדעת שלפחות בחלק מהדברים שעשינו כאן, שזה הפחתת המס העקיף הדברים האלה יתורגמו להפחתת יוקר מחיה ולא להגדלת הרווחיות של המונופולים, קרטלים, יבואנים. כלומר, אני מצפה מהוועדה של שלומי שתתרגם את ההפחתות האלה של המיסוי העקיף למחירים לצרכן. וזה לא אוטומטי. זה ממש לא אוטומטי. צריך לדעת איך עושים את זה. זה לא פשוט,

חייבים לדאוג לזה. עד כאן כל מה שדנו בו הוא פחות או יותר ניטרלי בגדול מבחינת התוספות וההפחתות. תוספות למס הישיר, הפחתות במס העקיף. אני רק מתריע שבהמשך הדרך, ואם אנחנו רוצים מתווה ארוך טווח, אנחנו עלולים להזדקק להכנסות נוספות ממערכת המס, כדי לקיים את המתווה. ואנחנו צריכים להיות מאד מאד מודעים לעניין הזה.

הערה שלישית, חלק מהנושאים שעלו כאן במצגת הם עדיין בדיון, שנויים במחלוקת. לא כל מה שהועלה במצגת הוא קונצנזוס בוועדה, ולכן זה לא סוף העבודה של הוועדה.

הערה אחרונה, אני חושב ששני נושאים שעלו כאן בדיון חשובים ביותר והוועדה תצטרך להתייחס לזה. אחד זה הנושא של ההון השחור, שעד היום זה לא עלה בדיוני הוועדה, ואני חושב שהוא חייב לעלות ואנחנו חייבים לתת לזה פתרון. והנושא השני זה שכר הבכירים. אני חושב שאנחנו לא יכולים שלא לתת התייחסות גם לנושא הזה.

קרנית פלוג: קודם כל הערה לפני אחרונה. כמובן שעד עכשיו אנחנו בעצם עושים תרגילים שהם bottom up, אבל בסוף זה יצטרך להתחבר עם תרגיל שהוא top down וזה אומר עם המסגרות המקרו כלכליות והמצרפים ובעצם המינונים של ההצעות שהוצגו פה, אני חושבת יצטרכו להיות מותאמים למה שנובע מהמסגרות ולכן אני חושבת שמה שיוגין עשה, זה נתן איזשהו menu עם העלות או התוספת מס פר יחידה וכמה יחידות נצטרך להוסיף או להוריד, יהיה פונקציה של המקרו. אז זה כהערה כללית.

אני רוצה לחוות את דעתי על אותה רשימה של נושאים שיוגין אמר שהם לא בקונצנזוס, כי מה שכן בקונצנזוס אני חלק

מהקונצנזוס. אז נושא אחד היה קרנות ההשתלמות, האם להשתמש בהן באיזשהו אופן כדי להקל על מגבלת הנזילות להורים לילדים צעירים? אני חושבת, קודם כל בעיני ההצעה הזאת היא מאד מסובכת ומסורבלת. וצריך לזכור, וראינו את זה באחת מההצגות, שקרנות ההשתלמות, בעצם ההטבות בהן הן פונקציה של ההכנסה, הן מאד רגרסיביות. אז בעצם שימוש בכלי הזה הוא סוג של הטבה שהיא רגרסיבית ולכן לא הייתי הולכת לכיוון הזה.

לעומת זאת, כדי לטפל באותה אוכלוסייה, ופה אני מצטרפת למה שעדי אמר, אני חושבת שהנושא של נקודות זיכוי להורים או לאבות לילדים צעירים, בשילוב עם הגדלת מס הכנסה שלילי לאותם אבות שלא מגיעים לסף המס, כדי שאנחנו לא נטפל פה רק באלה שכן מגיעים לסף המס, אלא גם באלה שיש להם הכנסות יותר נמוכות, אני חושבת שזה דבר נכון זה יגדיל את ההכנסה להורים שיש להם ילדים ועלויות גבוהות. אני בניגוד למה שגל אמר, אני חושבת שזה משהו שמשלים לטיפול באמצעות הרחבת מעונות יום. אני חושבת שההיצע של מעונות יום כרגע, הוא מוגבל. יש לנו הרבה מה לעשות בתחום הזה של להעלות את הסטנדרטים ולהרחיב את ההיצע, זה יקרה מאד לאט, ולכן יכול להיות שאפשר לחשוב אפילו על נקודות הזיכוי האלה כמשהו, אם היינו מרחיבים מאד את היצע המעונות המסובסדים, אז יכול להיות שהיה אפשר לגלגל את זה אחורה, אז אני יכולה לחשוב על זה בתור הוראת שעה לשלוש שנים, אם מישהו מאד מאד אופטימי שנגיע להיצע מאד רחב של מעונות יום בטווח נניח של שלוש שנים. לכן זה נראה לי בכל מקרה חשוב.

לגבי חוק עידוד השקעות הון שהוזכר פה, נכון שהחוק עבר ממש לא מזמן, אבל ההנחה שלו ועוצמת הסבסוד היתה בהנחה שמס חברות הולך ויורד, עד ל-18%. אז בעצם הסבסוד הגלום היום בשעורים המאד נמוכים, אם אנחנו מעלים את מס חברות ולא מורידים אותו, הוא גדל מאד. ולכן אני בהחלט חושבת שכן יש מקום לשקול שוב מעבר לשאלה של קריטריון יצוא כן או לא, כמה סבסוד אנחנו רוצים לתת.

מיכל עבאדי: כמה היום הסבסוד?

גל הרשקוביץ: מעל מליון, 1.2 מליון.

קרנית פלוג: אתם תסכימו ביניכם ואז נדון בזה. תחשבו על זה. זה 24 לעומת 12 או 5.

יהודה נסרדישי: זה 5.5 מיליארד שקל. זה הרבה כסף.

קרנית פלוג: אמרתם 6 מיליארד שקל. אז אני חושבת שיש פה שאלה בעצם אנחנו הגדלנו את הסבסוד בלי לעשות כלום. האם התכוונו לזה? אני חושבת שצריך לחשוב על זה. ולגבי מע"מ דיפרנציאלי, פה אני לא, אני חושבת שהוא לא רעיון טוב. אני חושבת שזה בעייתי הן מבחינת היעילות של הגבייה. אני חושבת שזה מס שהבסיס המאד רחב שלו והאחידות שלו הופכת אותו למס מאד יעיל, ומעבר לדברים שכמובן הועלו, וזה שברגע שננסה להגדיר מה כן ומה לא, יהיה מאד קשה ובצדק, להגדיר את הרשימה של אותם דברים חיוניים, כי אני חושבת שמזון ותרופות וחיתולים, והוזכר תשמישי קדושה, יהיה מאד קשה לגדר את הרשימה. נראה לי מדרון חלקלק.

גל הרשקוביץ: אני לא יודע מה זה מינורי. אבל מינימום 30 מיליארד ש"ח תוך תקופה של חמש שנים במצטבר, תוך כדי, וזה החישוב שלי, וזה המינימום, כי כנראה גם לפני ההעלאות. עצם הביטול זה

30 מיליארד ₪ כרגע שהוועדה בהמלצה הראשונה, במהלך, בתוך החמש שנים הבאות במצטבר כרגע בטלה, מבחינת הפחתת מס. שזה לפני תוספת של שקל אחד מס שמן הסתם כנראה יהיה, הוא יטפס ב-2012 מול מסים עקיפים, אבל בהמשך זה יבוא לידי ביטוי. אז אני קטונתי, 30 מיליארד ₪ בתוך תקופה של חמש שנים אמנם, לא הייתי אומר שזה משהו מינורי. זה פעם ראשונה, וזה כנראה יהיה יותר, בין 30 ל-40. זה מה שיהיה.

עכשיו, נקודה שניה. לגבי הנושא של המסים העקיפים, סדר גודל של מעל 4 ל-5 מיליארד ₪ במידי, לא במצטבר או בעוד חמש שנים, שרובו ככולו הולך באופן ישיר ואפקטיבי לכיסו של האזרח, גם בזה לא הייתי מקל בדיוק מבחינה מינורית, שלא לדבר על צעדים משלימים מבחינת השפעה על התחרותיות. שיהיה, שיבואו לידי ביטוי שקשה כרגע לכמת, מעבר לוועדה של תחרותיות שאני כרגע עוד לא נכנס לזה. לא הייתי אומר גם על זה מינורי. זה לגבי ההיקפים, קצת להכניס לפרופורציות לגבי מה שאנחנו מדברים פה. וזה מה שאני מדבר כרגע, זה ה-main stream זה מה שאין מחלוקת.

עכשיו, תראו, לגבי הנושא של נושאים עם עזבון מעל 100 אלף שקל, אני מסכים שמצד אחד יש משקל לנראות ולתחושת הצדק, מצד שני, בחיים הכל הוא עניין של פרופורציות. כי אם אתה תגיד לי שתמורת הצדק הזה, או התחושה של הצדק, אני אצטרך לשלם עכשיו בעלויות ועיוותים של מיליארד שקל, אני לא בטוח שזה יהיה כזה שווה לשלם את המחיר. נתתי כדוגמא. לכן אני אומר, שאנחנו צריכים להביא את זה בחשבון בבואנו לשקול הצעה שיש בה נראות, אבל אנחנו צריכים גם לראות מה

המשמעות. ז"א הייתי שומר על איזון מדתיות. לא אומר לא לנראות וגם אולי משלם מחיר מסוים מבחינת היעילות, אבל בואו לא נסחף ונתחיל לשלם מחירים ברמת היעילות לטובת הנראות. זו הערה כללית שעל בסיסה צריכים להמדד השינויים.

לגבי הנושא הבא, נקודות הזיכוי. תראו, זה לא עניין שיש פה, אני רואה את זה לא כצעד משלים אלא כצעד תחליפי לסבסוד, כאשר הצעד התחליפי ולא המשלים, הוא פשוט מאד. היתרונות שלו יהיו, יכול להיות שזה טיפה ייקח זמן, בסדר, אנחנו אמרנו שלא כל דבר, מנו, שאנחנו עושים, חייב להיות מיידית. אם הוא נכון והוא נכון, אז הוא גם יכול להיות על פני תקופה. האלטרנטיבה ולא הצעד המשלים היתרונות שבה יהיו קודם כל ובראש ובראשונה מידת הפרוגרסיביות, אתם מסבירים לי פה במערכת המס, בואו נלך לפרוגרסיביות, בואו נלך לפרוגרסיביות, אז בואו נהיה עקביים בפרוגרסיביות. זה פעם ראשונה. ואני כמו שאתה אומר לי, בוא נלך למס הכנסה דרגות גבוהות, אז אני לא רוצה לשלם את דרגות השכר של 40 ו-50 ו-30 אלף לעזור להם בנקודות זיכוי ולו בשקל. ואת השקל הזה, אם יש לי אותו, אני אעדיף לתת למקום שהוא הרבה יותר אפקטיבי. אז בואו נהיה עקביים מבחינת הצעדים שאנחנו מבצעים אל מול המדיניות והמטרות שאנחנו מחליטים.

לכן, כשאני אומר תחלופה, המשמעות היא לקחת את הסכומים הללו ובעצם על כל שקל, ובואו נסתכל כרגע במסגרת של גרעון, הכנסות, הוצאות, מה שצריך להנחות כרגע, זה האפקטיביות והפרוגרסיביות וזה יהיה צעד תחליפי נטו. ואם

אני מסוגל להראות צעד שהוא יותר אפקטיבי, אז הוא לא משלים. הוא תחליפי.

דבר שני, צריך להסתכל בנושא הזה בהיבט יותר רחב. כי אם אנחנו מסתכלים ונסתכל לא רק על היקף הסבסוד ואיך הוא עובר, אלא אנחנו נעלה קומה ונדבר על מבנה השוק שהיינו רוצים לראות, ומה תפקיד הממשלה מבחינת הרגולציה, אז אנחנו בכלל במסלול אחר. כי אם אנחנו הולכים למקום ולעולם קרי אנגליה, שום דבר, אני קובע רשיון כללי לכל המעונות, אני נותן את זה דרך מערכת המס סכום קבוע דרך נקודות זיכוי – אני אתך. בוא נעשה את זה. אבל צריך להחליט באיזה עולם אנחנו נמצאים. אם אני הולך לעולם אחר שבו אני בא ומסתכל, אני גם נכנס בתוך השוק לא מסתכל עליו כאיזה שרות שאני חיצוני אליו, אלא אני יש לי מדיניות בתוך התהליך הזה, עולם אחר, אני לא רוצה כרגע להכנס מבחינת מנגנון של פיקוח, יכול להיות שאני אכנס לפיקוח על מחירים, יכול להיות שאני אכנס בנושא של סבסוד, עולם אחר, אז בואו נהיה עקביים. אני לא יכול להיות רגל אחת פה ורגל אחת שם מבחינת הצעדים. זה נגזר מהמדיניות שנרצה ליישם במסגרת השרותים החברתיים בתפקידנו אל מול התחום של האחד – שתיים. אם אנחנו הולכים לצאת לגמרי מהתחום ולהגיד אנחנו רק מפקחים שרמת הבטיחות היא בסדר. אנחנו יוצאים מהעולם ברמת מחיר וכיו"ב, אז בבקשה, אפשר לצאת החוצה לגמרי. גם את הסבסוד שניתן היום אפשר לקחת חזרה ולחלק אותו אוניברסאלי. אנחנו צריכים לראות איך זה משתלב מבחינת המדיניות. זה לגבי הנושא של נקודת הזיכוי.

לגבי המע"מ, אני רוצה רק להדגיש עוד נקודה אחת, כי כל הזמן אומרים: תראו, זה קיים. זה לא רק שמדברים עלה עולם, אז העולם הולך בכיוונים הפוכים. זה לא שהם ב-steady state ואומרים: שמע, הגענו למצב הגרוע הזה, מה לעשות, אנחנו שם. זה ממש לא. מעלים את המע"מ בכיוון של מע"מ אחיד. מבצעים דה רגולציה בעניין הזה, ומעלים. כן, הכיוון הוא להעלות מע"מ, זה לא פשוט, כיוון שברור שהרבה מאד, קל מאד ליצור משהו, והרבה יותר קשה אחרי זה לנוע. צריך גם לזהות ולראות מגמות שקיימות בנושא הזה. כי בדברים האלה עלולים להיות לאחר מכן בלתי הפיכים.

ככלל, ולסיום, אני חושב שבועדת המיסוי בסה"כ נשים בצד, יוגיין הראה באמת כמה נושאים שמתקיימים עליהם דיונים וימשיכו להיות עוד כמה דיונים. אני חושב שהכיוון הוא כיוון ברור ומוסכם נכון ואני בהחלט מצטרף, גם בוודאי, לקחת מערכת טובה, הכי טובה ואפשר לעשות שינויים פשוטים ברמה, להעלות אחוזים לא ליצור דברים יותר מדי חריגים, חלק מהם אולי נכונים אבל לא אולי לא בשלים מבחינת המשמעויות שעושים אותן, אנחנו צריכים ללכת, לזכור ולהבין שנקודת המוצא, שזאת מערכת מס טובה פרוגרסיבית יעילה, צריך לראות איך רק אנחנו עושים פעולות שהן פשוטות, אפקטיביות ולא גורמות נזקים. זה הכלל שאנחנו צריכים ללכת לפיו.

יהודה נסרדישי: אני אהיה מאד קצר. אני בא מטעם מערכת המס. מותר לי לא להיות צנוע, אני מכיר את המערכת מס הרבה מאד שנים, ואני משרת בה 45 שנים. אני מכיר את כל הסיכונים שהיו בדרך. נראות זה דבר מאד חשוב, אבל אל לנו רק בשביל נראות

נעשה צעדים שאח"כ נתחרט עליהם. למה אני מתכוון. אני חי בתקופת שרותי מספר וועדות ציבוריו שקמו וטפלו במערכות המסים ובשרות המס, וועדת בן שחר, שאני הייתי אז יותר צעיר ורענן, וועדת בן בסט, וועדת רבינוביץ, וועדות למיניהן. וועדת חוק עידוד השקעות הון, עשרה חודשים עבדנו על וועדה. אז יסלחו לי חברי שיושבים פה, לבוא ולהגיד בואו עכשיו ניגע שוב בחוק עידוד השקעות הון, אני אתייחס בכמה מילים לחוק עידוד השקעות הון.

היה לנו מסלול שהלכנו בו עשרות שנים, לא טוב, לא תקין. ישבה וועדה עשרה חודשים ושמענו גופים מגופים שונים, נכנסנו להיי טק ולמפעלים, והגענו למה שהגענו. נכון, יכול להיות שהיינו צריכים לצמצם את ההטבות שניתנו, במידה מסוימת. יחד עם זאת, המערכת הזאת הפרופורמה הזאת התחילה ב-1.1.2011, כאשר 60% מהאוכלוסיה של העוסקים הם עדיין בחוק הישן, יש לנו אישורים ל-12 ול-15 שנים שאנחנו לא יכולים להתנגד בהם. אני קראתי להם בחקיקה, אמרתי להם: בואו, תוותרו ותכנסו, לא כולם רוצים להכנס. סימן שזה לא כל כך דיבידנדים גדול מאד.

אני הייתי מציע, באמת כהצעה לעצמי ולוועדת המסים שאני חבר בה, ויוג'ין יו"ר בה, ולכולכם, לכל המליאה הזאת, אל לנו במערכת המס ללכת לצעדים חפוזים. פרופורמות צריך להשפיע, כי במערכת המס מה שמקלקלים אי אפשר להחזיר אותו, זה ייקח שנים על גבי שנים. ולכן צריך להיות, לא רק לצורך הנראות, לעשות את זה בשיקול הדעת, לעשות את זה בבדיקות יסודיות וראו דוגמאות. וועדת בן בסט היתה ונשארה וועדה ולא יצאה לפועל. וועדת רבינוביץ, וועדת בן שחר,

הושקעו ימים ולילות בדבר הזה. עכשיו, הגוף הזה הוא גוף מאד מכובד, למעט הדובר פה, היא יכולה להגיע לרפורמות הכי גדולות במשק, אבל בזמן הקצר הזה שניתן, הבה לא נעסוק בעוד נושא ובעוד נושא נעשה, ואנחנו נעוות את מערכת המס. זו הפניה שלי אליכם, ובמליאה אני אומר את זה, לפרוטוקול אני אומר את זה. תודה רבה לכם.

מנואל טרכטנברג: אני רוצה בקצרה, כי השעה מאוחרת, להגיד כמה דברים על מה שנאמר. קודם כל תודה רבה לצוות ותודה ליוג'ין שנחת הבוקר והתגבר על הג'יט לק וסיכם את הדברים. אני מאד אהבתי את הדיון שהיה כאן, כי באמת הושמעו דברים מכל מיני זוויות והכל לגיטימי, והשאלות הן שאלות, וזה חשוב לשים את הדברים על השולחן. אני רוצה להגיד כמה אמירות שאני חושב שהן חשובות.

האמירה הראשונה היא, שלדעתי, ויכול להיות שאני טועה, זו הזדמנות, אני לא רוצה להגיד חד פעמית, כי אף פעם אי אפשר להגיד את זה, אבל זו הזדמנות יוצאת דופן לעשות כמה מהלכים מאד משמעותיים במערכת המס, שנעשות לא כתוצאה של הצטברות של עיוותים כמו שהיה בוועדת בן שחר וכו', שהיה צריך לתקן עיוותים עתידיים, ואז אתה עושה סדר, כאילו נקיון פסח, ולא כתוצאה מאילוצים בוערים בפן הפיסקאלי, אלא שבא ממקום אחר. אנחנו נקראים לעשות סדר במערכת המס בהקשר של האי שוויון התוספתי שבא משם בין היתר. ראינו את העקום של הנטו לעומת הברוטו. ומשם זה בא, לא צריך לשכוח את הדבר הזה.

עכשיו, קרה הגורל, ופה אני מתחבר לאמירה של קרנית ואנחנו לא נפתח את הנושא עכשיו, כי זה לא עומד על השולחן, אבל

צריך להגיד את זה. קרה הגורל שזה מתחבר כאן לעניין הגרעון לאורך זמן, שאנחנו צופים קדימה, לאור מה שקורה בעולם בחודשים האחרונים. העולם של השלושה חודשים אחרונים זה לא העולם שמלפני ששה חודשים וגם לא מלפני שנה. אנחנו צועדים לעבר עולם הרבה יותר קשה מבחינה כלכלית, שישליך על שעורי הצמיחה של מדינת ישראל כמעט בוודאות. לכן הדברים מתחברים במקרה. יש עוד תיק על השולחן. הדברים מתחברים היטב, היינו עלולים להיות במן חגיגה של בואו נוריד מסים, אני לא יודע מה כן, ואז היינו בצרה גדולה.

אז אני אומר, בואו נהיה מאד מודעים, ובזה אני כן מתחבר אליך יהודה, שיש לך הזדמנות על השולחן לעשות סדר בהקשר מאד מסוים במערכת המס, וזו מערכת עדינה מאד, וצריך לעשות את זה בכובד ראש ובזהירות מרבית. אז אני אומר, בואו נהיה מודעים לכובד האחריות רובצת עלינו בנקודה הזאת. זו אמירה אחת.

אמירה שניה וכמעט נאמר, אבל לא מספיק. מערכת מס נבחנת בין היתר על הפשטות שבה, ולא צריך לשכוח את זה. כלומר, תמיד אנחנו, אתה יודע, אנחנו מחפשים את השיקול השולי במצטבר שיכול לגרום לקריסה של הכל. כי אתה כל צד כשלעצמו נכון, אוסף הצעדים גורם בכלל לקריסה של המערכת. ולכן אחד הקריטריונים, תכף אני אציע שלושה קריטריונים לגבי בחינת הצעדים, האם הצעד שאתה מציע הוא צעד שהוא ניטרלי מבחינת הפשטות והסיבוכיות והוא מגדיל את הפשטות או להפך, מגדיל את הסיבוכיות. ואנחנו צריכים להיות מודעים לזה, יש עלויות חלק גלויות וחלק נסתרות של

המערכת וסתם להתחיל לעשות fine tuning ולכאורה אופטימיזציה לוקאלית וזה ההפך הגלובלי. לא אופטימיזציה אלא אתה ב-sound report או במשהו כזה. זו נקודה שניה. הנקודה השלישית, עכשיו אני הולך לעניין של הקריטריונים ובחינת הצעדים שאתם מציעים. יוג'ין, לא היה לכם זמן מן הסתם, אבל מה שאני הייתי מאד מבקש שתעשו, וזה מה שאני ביקשתי מכל צוות בתחילת הדרך, ועכשיו, כשאנחנו מתקרבים לקו הסיום זה ביתר שאת. תשימו את שורת הצעדים שיעברו את הסינון שלכם של הסבירות. או.קי? אתה הצגת כמה צעדים שאתה אמרת, בסדר. תציגו את אותם צעדים שהם בקונצנזוס, גמור, או שעובר את מבחן הסבירות אבל לא בדיוק בקונצנזוס, ותציגו מטריצה, טבלה שבה אתה בוחן את הצעדים קודם כל לפי תרומתם למטרות שהצבנו בפנינו. המטרה שהצבנו בפנינו זה לא יציבות פיסקאלית, יציבות פיסקאלית זה אילוץ. זה לא שהוועדה שלנו קמה כדי להביא יציבות פיסקאלית. היא קמה כדי להקטין את מידת אי השוויון במשק בהקשר של מערכת המס הזאת. היציבות הפיסקאלית זה אילוץ ועל האילוץ הזה אנחנו שומעים מכל מקום. אבל זה לא מטרה. יש הבדל גדול מאד בין אילוץ ובין יעד. אז הדבר הראשון, זה מידת התרומה של הצעד שאתה מציע להקטנת אי השוויון, ו/או להקטנת יוקר המחיה. זה קשור, זה לא אותו דבר. אלה שני הדברים שאנחנו מבקשים מהשימושים של המסים, להפחתת מסים עקיפים וכו'.

הדבר השני, לזה אני קורא אפקטיביות בהשגת היעדים. הדבר השני, זה עלויות הביצוע או קשיי הביצוע, או פשטות הביצוע. כמה, יכול להיות שצעד מסוים יכול להיות אטרקטיבי, אבל

הנה, יהודה יגיד לך שזה יגרום לסרבול כזה בביצוע, שאפשר להגיד אמירות איכותיות לרוב, אבל צריך להגיד את האמירות. הדבר השלישי, זה ישימות. לדוגמא, קרנות השתלמות, שאתה אומר: הכל טוב ויפה, זה תורם, זה יופי, זה כל מה שאתה רוצה, והישימות הפוליטית היא מאד מאד נמוכה. היא תשאף לאפס, מפני שהקונסטלציה הנוכחית העלות של מהלך כזה היא עלות מאד מאד גבוהה, ואתה יודע, צריך להגיד כן לא. זה בעצם הקריטריונים ולראות כמה כסף זה מביא. כמה כסף זה מביא לעניינים שדיברנו עליהם. לא באופן כללי.

מיכל עבאדי: אבל למשל, כשהוא דיבר על המצב כמה,

מנואל טרכטנברג: הוא יגיד, אז מה שאני מבקש, זה שתעשו את העבודה הזאת. עכשיו, יש נושאים שהוזכרו כאן – סליחה, עוד נקודה אחת. זה קשור למה שאמרת כדבר שרואים, אייל אמר את זה. אנחנו צריכים להרגיש את העצמה של המהלכים. כלומר, אם יש שלושה צעדים שכל אחד תורם שליש למשהו לעומת צעד אחד שתורם לך את הדבר המלא, אז תלך על הדבר המלא. כלומר, יש משהו בזה שוועדה כזאת ואתה צודק, יהודה, שאנחנו לא וועדת מסים, אנחנו עובדים חמישה שבועות. ולכן צריך היה מידה של צניעות. לך על פטישים גדולים, אם אפשר. יכול להיות שאין פטיש כזה. אבל זה אחד הדברים העוצמה שגלומה בצעד מסוים. בום. וצעד שאתה יותר בטוח באפקט שלו.

מכל הדברים שעלו כאן, אני חושב שהעניין של הון השחור, אני לא חושב שהוועדה הזאת יכולה להציע צדדים מעשיים, כי אנחנו לא מומחים לדבר הזה וזה נושא מאד סבוך. אבל אני חושב שצריך אמירה כאן. בהחלט צריך אמירה. כלומר, זה

נושא שיש לו הסתעפויות הרבה הרבה מעבר לגבייה התוספתית שאתה יכול להביא, כולל השלכות מגזריות על מדינת ישראל. והדברים ברורים. יש מגזרים מסוימים שאני חושב שהתופעה הזאת יותר חמורה, פחות חמורה, כמה אנחנו מעריכים שיש עוני או לא עוני, ומגזרים כאלה ואחרים. יש לזה השלכות מאד נרחבות. לכן פה צריך, עוד פעם, אני לא מכיר את הנושא בכלל, יהודה, יוג'ין, אייל אולי אם תרצה, מיכל אולי, אבל צריך פה להביא אמירות שמתניעות תהליך. זה מה שצריך. שאפשר להגיד: הנה, צריך לעשות כך וכך וללכת בדרך הזאת. כי יש לדבר הזה הרבה הרבה, זה משרת את כל המטרות של השולחן ומעבר לזה. אני לא רוצה כרגע לפרט. זה אני חושב שמאד חשוב שנעשה את זה.

שחר, פנינה ואחרים, דיברתם על ההשפעה על האזרח. זה מה שאני מבקש. לבחון את האימפקט של הדברים האלה. מחד האימפקט לטוב ולרע. מיכל אמרה, שאם אתה מעלה מסי חברות וכו', יש גם צד שני למטבע, גם לזה צריך להתייחס. אני רוצה שתחשבו על היום שבו אנחנו מציגים את זה לציבור הרחב. וצריך פה להגיד אמירות גם לחיוב וגם לצד השלילה וגם באיזון של הדברים, אתה תראה, לגבי העניין אם זה מינורי או לא מינורי. אני חושב שזה כן מאד משמעותי. אבל זה תלוי במידה רבה איך אנחנו נציג את הדברים. אם אנחנו מציגים את זה כשינוי במargin של שער המס, אחוז אחד או שניים, אז ככה זה ייראה. אם אתה אומר שאתה עשית סימולציה, ואני חושב שאפשר לעשות את זה, סימולציות שבעקבות השינוי הזה, הג'ין של הנטו יהיה כך וכך לעומת הג'ין כשאתה עושה אקסטרפולציה שלא אם היינו ממשיכים

באותו מתווה, ואפשר לעשות את החישובים האלה. אני חושב שזו אמירה מאד חזקה וצריך לעשות את זה. אז זה גם עניין של איך מציגים את הדברים.

לגבי הנושא שחזר בפיהם שלכמה מהדוברים כאן, העניין של כן או לא לפתוח את חוק עידוד השקעות הון. אין לי דעה על זה, כי אני לא מכיר מספיק את הנושא, אבל אני רוצה להגיד את הדבר הבא: לדעתי, הדיון צריך להיות ענייני לחלוטין ולא צריך למנוע דיון, מכיוון שהחוק הזה עבר לאחרונה. הסיבה היא שמדינת ישראל של אוגוסט ספטמבר 2011 היא לא מדינת ישראל של יוני 2011. וכל ילד מבין את הדבר הזה. כלומר, זה לא בעיה של מה יגידו לעקביות שלנו בגלל שרק אתמול שלשום העברנו חוק והיום אנחנו חושבים מחדש על זה. רבותי זו לא אותה מציאות. וזאת המציאות בגדול ולא בקטן גם מול מה שקורה בעולם, גם מבחינת הצעדים שאנחנו הולכים לעשות, גם מבחינת מה שקורה בציבור. ולכן אני אומר, צריך להיות ענייני. אם יש מקום, אם יש לנו כיום יכולת להגיד אמירות או לעשות מעשים בהקשר הזה שהם הגיוניים, שעוברים את המבחן שאתה בעצמך הצבת, יהודה, של נכונות הצעד והפשטות וכו' וכו', אז נלך על זה גם אם זה עבר לפני ששה חודשים. ואם זה לא עובר את זה – אז לא. אז אני אומר, בואו לא נהיה כבולים ל-timing של הדברים. ה-timing הוא תמיד באיזשהו מקום מקרי. המציאות השתנתה. אז לא רק שאנחנו יכולים לבחון, זו חובתנו לבחון את הדברים האלה.

יהודה, דיברת על העמקת הגבייה, שאתה יכול להביא 2-3 מיליארד שקל גבייה על רקע שתעמיק את הגבייה. תראה, אני לא מכיר את הדברים, אין לי מושג מה הגמישות של הגבייה

ביחס למספר העובדים. אין לי שמץ של מושג ואני לא יודע איך האוצר מתייחס לזה על יחידותיו השונות וכו'. אבל אתה יודע, אני חושב שאם אפשר לעשות מעשה משמעותי מאד, גדול, שלא כרוך בגידול של הביורוקרטיה שהיום מביאה עוד 2 מיליארד ואח"כ היא מסתעפת ואני לא יודע מה קורה אותה, ואני לא אומר באופן קנטרני, יהודה, זה כרגע עלול לקרות בכל מקום. אז צריך לבחון גם את זה, גם כאן לא צריכות להיות פרות קדושות. כבר האינסטינקט שלנו זה להגיד, אה, עוד 50 עובדים, חלילה וחס, כי לא מגדילים את המנגנון הממשלתי. אני לא יודע. לשקול את זה ברצינות. אם יש הצעה רצינית, צריך לשקול את זה לגופו של עניין. ועל זה כן צריך לחשוב מחוץ לקופסה. זה לא כזה מחוץ לקופסה, זה פשוט דברים שהם ידועים.

הנושא של מס ירושה, אני מעדיף לא להתייחס לדברים גופם. אבל אני מציע לעצמנו, שנחשוב על הדברים האלה כמו על הנושא של מס ירושה, במסגרת הקריטריונים שאמרתי קודם. הקריטריונים של אפקטיביות באשר להקטנת אי השוויון ויוקר המחיה. העניין של קלות הביצוע והעניין של ישימות פוליטית תחשבו על המכלול הזה. אני חושב, דעתי הצנועה היא, שמש ירושה, ההצעה הזאת תיפול, אם אנחנו נבחן אותה במסגרת הזאת. אבל יכול להיות שלא. אז צריך לבדוק לגיטימי אם ישנה, הציבור הזה נתלה בדבר הזה הרבה מאד, אבל עוד פעם, אם עושים את הניתוח לא ניתוח רגשני או לפי אמירות של נראות או לא נראות, אלא אתה פשוט שם את הדברים ואז אתה משווה צעד אחרי צעד, לא להגיד, חש איזה משהו יהיה או לא יהיה, אלא אתה משווה בצורה שקולה את הדברים, אני

חושב שזה ייפול, אבל יכול להיות שאני טועה. וזה לגיטימי לשים את הדברים האלה.

העניין של שכר בכירים. אני חושב שהנושא של שכר בכירים הוא נושא כבד, הוא נושא שבאמת מנקר עיניים ומנקר את הלב. אני לא בטוח, אני לא מכיר את הנושא, וזה מה שאני הולך להגיד, אני לא יודע אם מערכת המס זה המקום הטוב לטפל בזה. אני חושב שפה צריך אמירה שלכם, אני מבקש יוג'ין, תתנו את הדעת על זה, ותתנו ארגומנטים גבוהים למה כן ולמה לא, מערכת המס זה מקום אפקטיבי לעשות את ההבדל בנושא הזה. יכול להיות שלא, יכול להיות שכן. אני לא יודע. צריך לבחון את זה לגופו של עניין.

יוג'ין קנדל: יש פה איזה בעיה מסוימת. יש וועדת שרים שישבה שנה וחצי, שחלק מאתנו היו חברים בה, אנחנו לא התחלנו חלק מהוועדות שישבו והתחלנו לעשות להם second הוועדה הזאת כנראה תביא את ההמלצות שלה תוך שבועיים. אני לא בטוח שאנחנו צריכים להתחיל את הנושא פה. זה נושא גדול.

מנואל טרכטנברג: לפי כל מה שאני אמרתי, אני רוצה להגיד את הדבר הבא, יוג'ין. הוועדה הזאת, אני חושב שהפורום הזה עובד טוב. כמובן שאנשים וכל אחד מהם בא בהתייחסות מאד רצינית ונאמרים דברים, אני חושב שאם הנושא הזה הועלה ע"י מספר אנשים, זה דורש התייחסות. זה הכל. ההתייחסות יכולה להיות גם מאד קצרה, שאנחנו מדגישים שזה לא המקום לדון כי אין נו את הכלים ואת הזמן, אבל זה דורש התייחסות. אנחנו צריכים לתת דין וחשבון קודם כל לעצמנו ולאלה שהעלו את הנושא, ומן הסתם, העלו את הנושא כי זה משקף משהו יותר רחב ואז ההתייחסות הזאת גם תצא החוצה.

הערה או הבהרה, אמרתי שאחד הקריטריונים זו הישימות הפוליטית. אני לא מתכוון, ואני הייתי greedy למה שקורה בכנסת. גם זה, זה ברקע. אבל ישימות במובן הרחב, יש עלויות ויש תועלות. כשאתה מנסה לבצע ליישם איזשהו צעד שאתה צריך להתמודד בכמה חזיתות, וזה מקטין את ההסתברות שזה יקרה, תגיד את זה. אמרתי את זה במן אמירה כזאת פוליטית, אבל התכוונתי לכל אחד מהמעגלים שבהם אתה צריך לבחון את הדברים האלה.

לסיכום אגיד שאנחנו מאד קרובים פה לסיכומים ולסיכומים טובים. יש נקודות שמן הסתם דורשות התייחסות. אני חושב שזה יהיה אחד מהכיוונים האמיתיים והעצמתיים ביותר שיש לנו כי צריך לזכור, ממשלה הכלי של המיסוי הוא כלי מרכזי. הכלי של המיסוי הוא הכלי המרכזי לשנות חלוקת הכנסות. והמחאה, והמנדט שלנו הוא בעיקר על זה. אז אתה יודע, אני חושב שעוד מספר שנים, כשנסתכל על מדינת ישראל ונראה את תוואי המסים שאנחנו נהיה אז, לעומת איפה שהיינו עלולים להיות אילולא קרה מה שקרה, אנחנו נהיה נדהמים מהפער שבין שני התרחישים האלה. אז תודה ואנחנו מצפים בכליון עיניים לראות את התוצרת הסופית.

השעה כמעט 5. אני מציע שנעשה הפסקה של חמש דקות.

הפסקה

צעדי התקדמות להמשך עבודת הוועדה

מנואל טרכטנברג: אני רוצה כמה מילים על הלו"ז. כי הולך להיות שינוי. אז ככה, קודם כל אנחנו התכווננו ל-15 בספטמבר תאריך

הגשת הדו"ח. אני חושב שכולנו מבינים שזה לא תאריך ריאלי. יש לי בעיה שאני עוד לא הספקתי לדבר עם ראש הממשלה על הדבר הזה, ואני יודע שזה לא יהיה פשוט מולו בעניין הזה. היה לו נורא חשוב שנגיש בתאריך הזה, אז מה שאני אגיד כאן, אני מבקש מכם קודם כל, יש פה הרבה אנשים וזה נשמע מגוחך, אבל רבותי, באמת, אל תוציאו את מה שאני הולך להגיד כרגע, כי זה לא יפה ולא נאה, זה קורה לפני שאני מעדכן את ראש הממשלה. זה פשוט לא בסדר, אם הוא ישמע את זה, ממקור אחר, באמת זה על הראש שלי ושל כולנו וזה לא בסדר. מצד שני, היום זו הישיבה השבועית ואני לא יכול שלא להגיד את הדברים האלה. זה הסד שאנחנו נמצאים בו. אנחנו מתקדמים להגיש את הדו"ח ב-22 בספטמבר, ומשם נגזרים כמה תאריכים אחורה, ומיד יובל יתאר אותם. תראו, גם ככה זה על גבול הבלתי אפשרי. אנחנו מודעים איפה כל צוות נמצא בתהליך העבודה, ואני, זה לא נעים לבקש, אבל אין לי ברירה, אלא להגיד: רבותי, זה הpush האחרון, עשיתם כולכם מאמץ אדיר בשבועות האחרונים, צריך עוד push וזה אומר באמת להקדיש לעניין הזה את כל הזמן האפשרי, כי אם לא, אנחנו לא נגמור את הסיפור הזה ואוי לנו גם מהציפיות בחוץ וגם ממדינת ישראל אם אנחנו לא נעשה את מה שמוטל עלינו. בבקשה יובל.

יובל אלגרבל: אני אנסה לתאר, מבחינת הסטטוס של הצוותים השונים בהחלט אנחנו נמצאים בשלבים מאד מתקדמים של גיבוש המסקנות, כולל דיונים בתוך הצוותים ובסה"כ של הכלים כמעט מסוכם ואפילו שלב הכתיבה מתקדם. בחלקם מגרש המשחקים שאנחנו נמצאים בו עדיין פתוח, ולכן יש פה שונות

בין הצדדים, אבל עוד מעט אנחנו נשים יעדים שכולם צריכים להתכנס אליהם תחת הידיעה שהשלב הראשון כנראה לא יעבוד בטור. חלק מהכלים, בפרט אלה שמורכבים, שהיה כבר דיון לגביהם, יזכו לדיון גם בתחילת שבוע הבא, אבל הכתיבה של המסה העיקרית של הכלים המומלצים של המדיניות צריכה להיעשות כבר השבוע ולהיות מושלמת בהגשה של הצוותים השונים תחת ההנחה שחלק מהכלים לא סגורים כבר ב-11.9 אלינו. הסיבה מובנת ונוגעת לנקודות הבאות:

במקביל לתאריך הזה, יש את פרק ההשקפה הכללית שהעקרונות המרכזיים כבר הוצגו לוועדה לפני שבועיים שזה פרק שצריך להכתב. מיד תראו את הלוח. יש את פרק כתיבת ההשקפה הכללית, יהיה בתוך החבילה הזאת שזה ליבת הדו"ח, גם את עיקרי המדיניות בתחומים השונים, וגם את עיקרי ההמלצות, בסוף אלה הדברים שיאפיינו את מרבית או מסת העבודה הנוכחית שכל הפורומים עבדו עליהם. ליד זה יהיה צורך לגבש דוחות מסכמים שאני אראה אותם בהמשך, לגבי צעדים, כלים, מקורות, שימושים, תהליכי יישום, לוחות זמנים ומדדי ביצוע, וזו הסינתזה של כל מה שנעשה בצוותים, שבסוף אומר מה השורה התחתונה למי שלא רוצה לקרוא ארבעה כרכים או חמישה לעת מצא. אז זו הנקודה הרביעית. על טיוטת הציפיות אני רוצה להגיד עוד משהו עליה. יש עבודה מאד מאומצת בכתיבה, בשונות גבוהה במאפיינים, בהיקף, בשפה, במבנה ובסוף אסור שהדו"ח של הוועדה על הליבה שאמרתי וטיוטת הציפיות ייראה אסופה של כתיבה מסוגים שונים שאספנו אותה בדקה התשעים, הדבקנו והוצאנו. ולכן תהיה פה עבודה לא פשוטה, ויחד עם הרכזים של המכרז,

הסנכרון, להוציא תקצירי מנהלי, כדי שכל אחד מהנושאים יתחבר אל מה שאמרתי שנמצא בנקודה השלישית של עיקרי המדיניות.

יוג'ין קנדל: ברור לך שזה לא ילך, אני נותן לך שבוע לדבר הזה, כי אחרת זה ממילא לא יעבוד.

יובל אלגרבל: נכון, לכן המאמץ המרכזי הולך להיות סנכרון, לסנכרן בין הצוותים ובין מה שהולך להיות בסוף בעיקרי המדיניות והצעדים, כדי שהשורות התחתונות, תפישת המדיניות תקצירי המנהלים יהיו בסוף מסונכרנים. אני רק רוצה להגיד משהו על הדוחות המסכמים, כדי שגם זה ייכנס לדיסקט שנאמר בתוך כיתות הצוותים ומה הולך להיות התוצר בחוץ. אני אתן פה דוגמא, קל לי כי זה היה כבר בוועדה וכבר מוסכם. אנחנו מדברים על דיור או על צעד המדיניות המומלץ, למשל, זה דירות ריקות העלאת ארנונה, ובהנהגה של הכלי הזה, ברור שצריכה להיות החלטת ממשלה, צריך תקנות משרד הפנים, אם צריך אישור של משרד הפנים, במקרה הזה גם לא צריך חקיקה, זה לכל המאוחר יכול להיות מושלם, לצורך הדוגמא, אייל, אם אתה רוצה לעשות את זה מהר יותר, עד ה-31.12.2011. ברור שבמקומות שיש חקיקה צריך לשים סביב ההתכנסות הזאת איזשהו תאריך שהוא עוגן. במדד התוצאה זה משהו רגיש קצת יותר בעבודת הממשלה, ואנחנו נצטרך להשקיע פה, כי חלק גדול מהמבחן זה היכולת שלו להצביע מה התוצאה לטווח בינוני והארוך של הכלי, וחלק מחברי הוועדה הזכירו כמה פעמים את השאלה מה עושה רמת המחירים, מה זה עושה לרמת המחירים בשוק הדיור, זה עסק רגיש ובלוחות זמנים קצרים זה עוד יותר רגיש, אבל זה לפחות שאיפה

שאנחנו צריכים להגיע אליה. בחלק מהמקרים זה אל מול הכלי הפרטני שבוודאי בכל המקרים זה מול סל הכלים, יכולת להגיע ולהגדיר מה תהיה ההשפעה לאורך זמן של סל הכלים שלנו על המטרות שהוועדה שמה לנגד עיניה, באופן שאפשר יהיה למדוד את זה לאורך זמן. זה בעברית גם כן סוג של מבנה רצינות של הוועדה לגבי מה היא עשתה ומה יהיה מדד ההצלחה שלה.

עוד לוח מסכם שיש למשל, אנחנו יודעים להגיד שלא בכל המקרים אנחנו סוגרים כלי, פיקס המלצה ואפשר מחר ללכת להחלטת ממשלה בחקיקה כדי ליישם אותו, וחלק למשל עלה היום, הסיפור של עונש החוק לדוגמא, אם הוועדה בארבעה שבועות לא יכולה להגדיר את כל הפרמטרים, ואת כל הממדים שכולם יהיו להם כלים אופרטיביים לעשות משהו למימוש החוק, נצטרך לייצר תהליך המשך, להמליץ על תהליך המשך. אז יש פה נקודה רגישה שזו לא וועדה שמייצרת וועדות. מצד שני, בנושאים מרכזיים שלא יכולנו להתעלם מהם, יהיה צורך להקדים אותם, להגיד מהו תהליך המשך, להגדיר מהו המנדט של תהליך המשך ולהיות מספיק קונקרטיים לרזולוציה טובה, כדי שאפשר יהיה להגיד שהתהליך הזה מתכנס ולא רק שמנו את זה על השולחן, ולכן יהיה גם לוח של תהליך המשך. דוגמא, היה פה דיון על רגולציה אנחנו מדברים, אותו דבר יש, חלק מהרגולציה אנחנו נביא צעדים קונקרטיים שמטפלים בכיסי רגולציה מוכרים, ששלומי הציג, וחלק אנחנו יודעים שההיבטים המוסדיים לא סגורים אצלנו לגמרי, ויהיה צורך לעשות תהליך המשך קונקרטי עם רזולוציה מתאימה כדי לדעת מתי הוא מסתיים ובאיזה אופן הוא ייעשה.

עוד תחום, נושא העלויות והוצאת הכנסות, יהיה תג מחיר לכל צעד מדיניות ויהיה צורך להגיד מה ההשפעה על הוצאה – הכנסה. איזה שינויים קבועים ואיזה חד פעמיים, מה זה אומר על פני חומש ואיזה תהליך זרוז יהיה ליישום כולל של ההיבטים האלה ומדדי התפוקה והתוצאה.

מה זה אומר מבחינת הלו"ז אם אני מנסה לכנס את הדבר הזה כדי להיות ריאלי, ואני מקבל את ההערה של יוג'ין, אנחנו לא נגיע למצב שבו יש פיקס ארבע כיתות מאוחדים בהכל, אבל את המינימום כדי לעשות צריך להגיע למצב שבו ב-11.9 הטיוטות צריכות להיות מוגשות, אין ברירה, יש דברים שלא סוכמו עדיין, קרי, מס עזבון שעדיין לא דיברנו בוועדה, בצוות וההמלצה לא גובשה. אין בעיה לשים בשורה של דברים ולהגיד: הדבר הזה עוד בדיון, אבל את המבנה, את הקונצפט, את המדיניות, את השיקולים, את הפרמטרים, את הניתוחים של האימפקט ואת שיקולי המדיניות לבחירת האמצעים, אמצעים שנשללו – זה חייב להיות על השולחן, כדי שנתחיל לעשות עבודה ולכנס את זה למה שאייל ביקש לפני שתי דקות, שנראה לפני הדיון המסכם על מה מדברים פה. ולכן היעד הוא לתת לנו ארבעה ימים בסה"כ, להעביר אליכם חומרים. ב-15.9 זה מספיק

אייל גבאי: יש את פרק ההמלצות שראינו כאן כל אחד ושמענו את עיקרי ההמלצות ודנו בהן, ויש את פרק המבוא שהוא קונצפציה וזה שונה לגמרי. יש פרק בנפרד. אני אומר, על זה תנו לנו להעיר בנפרד, לא ב-11.

יובל אלגרבל: אז זה קיבלת ב-15. אבל טוב, פה יש את הפיזיקה. גם הדו"ח של צוות דיור, הייתי צריך לראות אותו לפני שבוע, היינו רוצים לראות אותו לפני שבוע, יש כמה נקודות ספציפיות.

אייל גבאי: אני עוד לא ראיתי את הטיוטה.

יובל אלגרבל: אתה רואה, זו אותה פיזיקה שאנחנו עובדים עליה. את הטיוטה הזאת ראיתי, שם זה לא מארקים צהובים אבל זו אותה פיזיקה שכולנו נמצאים בה. היינו רוצים מזמן להיות על בסיס טיוטות, אבל יש ארבעה וחמישה שבועות לעבודת הוועדה, כולנו נתכנס לעבודה מקבילה עם מרתונים, שאם אני בין ה-11-15 שואף להגיע למצב של העברת חומרים, אז יש פה כבר שלושה ימים וזה לא רק לקראת יום הדיונים המרתוני שמתוכנן ל-18 שבו בסה"כ מרבית המרכיבים הוצגו בוועדה במליאה, חלק גדול מהמרכיבים הוצגו במליאה. הדברים שסוכם והם פערים מוכרים, נמצאים כבר על השולחן, אבל ה-18.9 זה היום החשוב שאחריו יש לנו ימי שיפוצים, עוד שלושה ימים להגשת הדו"ח. זה שאפתני, אבל זו המתכונת אם רוצים להתכנס.

מנואל טרכטנברג: בקיצור, יש פה שני תאריכים מאד קובעים, הראשון זה ה-11 והשני זה ה-18. ימי ראשון, ב-11 צריך להניח על השולחן את הטיוטות, ב-18 כל היום מרתון מתכנסים עד שיוצא עשן. עד שיצאו תלמידיהם ואמרו: רבותי הגיע זמן קריאת שמע של שחרית. נכון?

שחר כהן: שווה לציין, לדעתי, עוד פרק אחד של מערכים שנשקלו.

מנואל טרכטנברג: זה בתוך הדוחות. ביקשתי את זה. כן.

קרנית פלוג: יש כאן piece missing piece; גדול. כמו שבטח שמתם לב, צוות המקרו לא התכנס בשבועות האחרונים, בין היתר כי היה

פה לפחות מרכיב אחד של עבודה ב-sequence שלא ניתן היה לגמרי לעשות במקביל, וזה כדי להגיע גם קודם כל לחבר את כל המרכיבים, היינו צריכים לקבל in put לגבי מהם המרכיבים, אבל אח"כ גם לעשות את הבדיקה המקרו כלכלית באיזה מידה הסה"כ מתיישב עם המסגרות המקרו כלכליות. את זה נצטרך לעשות בשבוע הבא. יש שם עוד הרבה עבודה. לא בדיוק רואה איך אנחנו סוגרים את הדברים בלוח הזמנים.

מנואל טרכטנברג: מה שאני חשבתני זה שהטיוטות האלו שנמסרות ב-11, מה שנוגע להיבטים המקרו כלכליים צריך להגיע אליהם ב-11, ואז אתם צריכים לעשות עבודה עד ה-15, וזה מה יש, כדי שאת סיכום המקרו ייכנס לחומר שאנחנו מעבירים לכולם.

קרנית פלוג: אמור להיות דיון, נדמה לי ב-12.

מנואל טרכטנברג: יהיה דיון פה בוועדה ב-13.

יובל אלגרבל: מה שאת רוצה יהיה ב-11. צריך להיעשות בצורה קצת יותר מהירה, גם של מקורות ושימושים ולכתוב.

קרנית פלוג: כן, אנחנו מנתחים את המסגרות, אבל מהצוותים אני צריכה את הסיכום של העלויות של כל הצעדים וכל המקורות.

מנואל טרכטנברג: בסדר מקובל.

גל הרשקוביץ: רק לחדד, בעצם היא צריכה לקבל מצוות שרותים חברתיים מקורות שימושים, ומצוות המסים את האיזון בתמהיל. יש עוד כמה דברים שעוברים יחד, אתה צודק.

צוות שרותים חברתיים: הצגה+דיון

גל הרשקוביץ: לגבי צוות השרותים החברתיים, כמה מילים לפני שאני אתחיל. פה החיים אצלנו הם קצת יותר מורכבים, ורחבים ביחס לצוותים אחרים, כיוון שבעצם התחולה שאנחנו צריכים

לעבור ולבחון, היא הרבה יותר רחבה, ומורכבת. לכן אני רוצה רק להדגיש מבחינת הסטטוס של הצוות, אנחנו עדיין נמצאים בתוך תהליך של דיונים. אנחנו עדיין לא במצב כפי שאני מניח ראיתם גם במצגות בוודאי של הדיור, ויוקר המחיה, צוות התחרותיות וגם צוות המסים, אלא בשלב טיפה יותר מקדמי, צעד אחורה, כיוון שזה נדרש מבחינת תהליך, על מנת שבסופו של יום הצעדים שאנחנו נציע יעמדו ויעלו בקנה אחד עם המטרות.

אני רוצה לומר דבר נוסף, כיוון שתכף נראה גם את הנושאים שאנחנו החלטנו כבר להתמקד בהם, אנחנו הגענו לשלב הנושאים, אנחנו כרגע בשלב הכלים, אבל טוב, מפאת האי פרופורציה בתחולה, בחרתי וגם מבחינת אילוצי הזמן, בחרתי להתמקד היום בנושא אחד שאני חושב שהוא, כן אפשר לבוא ולומר שהוא יהיה הנושא המשמעותי מכל שאר הנושאים, ולהציג בפניכם את המצב הקיים והתלבטויות או כיוונים שאנחנו נמצאים בהם.

מבחינת המטרות. אנחנו הצבנו את המטרות לצמצום פערים בנגישות והקצאה של שרותים ציבוריים, שוויון ונשיאה בנטל, זה מנוסח קצת – שוויון אף פעם לא יהיה, אבל לנסות תמיד להתקרב לשם. העלאת שיעור השתתפות בעבודה והעלאה ברמת הפריזון, והפחתת יוקר המחיה.

שלומי פריזט: אפשר שאלה אחת על המטרות? מה עם הגדלת כמות השרותים הציבוריים? זה לא מטרה? רק צמצום הפערים? גל הרשקוביץ: התשובה היא כן, התקבל, הגדלה. הגדלה. כן, תהיה הגדלה. הוא צודק, שלומי, יש פעם אחת הגדלה ופעם אחת אפקטיביות. נקודה.

יוג'ין קנדל: שלומי, צריך לכתוב שם שרותים אזרחיים. גל הרשקוביץ: מבחינת הנתיבים המרכזיים שאנחנו עוסקים בהם, הנתיב הראשון הוא נושא של מסגרות טיפול בילדים, הנתיב השני, שאני אציג אותו היום, הנושא השני זה הנושא של התעסוקה. זה נמצא בתהליכים, זאת צריכה להיות מצגת נפרדת בוודאי במסגרת אילוצי הזמן אני לא אצליח להכנס לשם. הנתיב הבא זה נושא של תחבורה ציבורית, לאחר מכן נושא של קצבאות וסוגיות רוחב שעוסקות בנושא של אופן ואספקת שרותים חברתיים. אני כבר אומר, במסגרת הזמן שהוקצב, אני אציג את הנושא של מסגרות הטיפול בילדים.

פנינה קליין: זה חלק ממצבת, אני רק אתייחס לחשיבות של הנושא. יש לפחות שלוש נקודות עיקריות של מפגש בין המטרה של הוועדה לשינוי כלכלי וחברתי, לבין שיפור הטיפול והחינוך של ילדים בגיל הרך. נקודת המפגש הראשונה היא סגירת פערים בין קבוצות שונות בחברה. ומסתבר שכל נסיון לשפר את החינוך של הילדים בגיל בית ספר או בן, הוא נסיון שבעצם יש לו סיכוי מועט להצליח, כיוון שכבר בגיל 3 יש פער רציני ביכולת החשיבה של הילדים, ולכן הם מוכנים אחרת ללמידה. אז כל טיפול בילדים כדי להגיע לשינוי כלכלי חברתי וכיו"ב, חייב להתחיל בגיל מאד מוקדם.

נקודת המפגש השניה היא כמובן מתן הזדמנות לנשים אמהות לצאת לעבודה. נשאלת כאן השאלה תמיד, האם לא עדיף שהאמא תשאר בבית עם התינוק בתקופה הראשונה, והתשובה היא, אם האמא בוחרת, מוכנה, יכולה, רגועה ושמחה לעושת את זה – כן, שתשאר. אבל בכל המקרים האחרים שבעצם משקפים את המציאות הכלכלית והחברתית בארץ, עדיף

שתהיה לה אפשרות בחירה. אז זה לגבי מתן הזדמנות לנשים לצאת לעבודה.

בנוסף יש נקודה שלא עלתה מהשטח והיא הבטחת סיכויי התפתחות של ילדים לתת לכל הילדים הזדמנות להתפתח ולבטא את הפוטנציאל שלהם, מניעה של קשיי למידה שעולים הרבה מאד מבחינה כלכלית וגם מבחינה אנושית, וגם בעיות של הסתגלות אישית וחברתית. כלומר, אלה הן שלושת הנקודות העיקריות ואני לא ארחיב את הדיבור בנושא הזה.

שלושה תחומים בעייתיים או שלוש שאלות בקשר לנושא הזה: עלות, זמינות ואיכות. ההורים הצעירים בשטח דורשים פתרון לעלות ולזמינות. אנחנו הוספנו את הנושא של איכות, כדי שכל הצעד הזה שאנחנו עושים לא יהיה רק צעד כדי לאחסן ילדים כדי שהאמא תוכל לצאת, אלא באמת כדי להיטיב אתם עד כמה שאפשר.

גל הרשקוביץ: אנחנו החלטנו כבסיס על מנת שמבחינת סדר ההקצאה נבצע תהליך של הקצאה יעילה, להציג קודם כל את המפה השלמה של הגילאים שאנחנו רוצים לבחון ולטפל. חילקנו את זה, הייתי כותב 1-2 ולא 0-2, כי זה שנה ראשונה, גיל 3 תכף תראו שחלק גדול כבר מגיל 3 כבר נמצא במסגרת חוק אחר, אבל אנחנו צריכים לדבר על זה.

פנינה קליין: יש גיל של 3 חודשים.

גל הרשקוביץ: אז המסגרת הזאת למעשה פועלת כבר היום על בסיס של מה שנקרא יום חינוך ארוך, שזה מהבוקר עד אחה"צ, וזה מופעל באמצעות מעונות יום ומשפחתונים. לגבי 3-4 זה גיל הגנים עד גן חובה, ששם בעצם נכנס חוק חינוך חובה. מדובר במסגרת, בחלק הראשון של היום מדובר על גני ילדים וישנן מסגרות של

צהרים שיכולות להיות על בסיס, תכף נראה, רשות מקומית, מדינה, השתתפויות פרטיות וכיו"ב. גיל 5 זה כבר החלק הראשון שלהם מ-7 עד 2. למעשה כבר חל במסגרת חוק חינוך חובה. חלק שני שגם לו יש מסגרת צהרים בגן, גם כן במסגרות רובן רשויות, הפועלות באלף ואחת מסגרות לגבי מה שנקרא חוק חינוך ארוך.

לגבי בתי"ס מגיל 6 והלאה, כמובן יש חוק חינוך חובה, ובחלק השני, שורה ארוכה, תכף נראה ארסנל שלם של כלים, חלקם קיימים בצורה כזאת או אחרת, לגבי מסגרות צהרים. זאת המפה. אנחנו, אני אכנס כרגע לרובריקה רובריקה, כדי לראות מאיפה אנחנו יוצאים.

מעונות יום: אנחנו מדברים על המסגרת הראשונה מבחינת ההיקף שלה, אנחנו מדברים על 470 אלף תינוקות בגילאים 0 = שנה ראשונה עד גיל 3, חלק מגיל 3, כי החלק השני, תכף נראה, כבר שייך ל-3-4. מה שאנחנו רואים פה זה אתה התפלגות של המספרים. בשנה הראשונה, אנחנו מדברים על שנתון של 122 אלף פעוטות, זה נמוך מה-156 ומה-160 כי יש לנו את השלושה חודשים של החופשת לידה שזה לא נספר פה, שנה ראשונה ושניה, אתם רואים סדר גודל של 150-160, שנה שלישית,

מנואל טרכטנברג: למה גיל 3 פה?

גל הרשקוביץ: כי יש לך את החפיפה בין 3 ל-4.

מנואל טרכטנברג: זה כל השנתון של גיל 3?

גל הרשקוביץ: זה כל השנתון של גיל 3 שנכלל בתוך הקבוצה.

שלומי פריזט: יש הבדל בין בני 3 שנים ו-3 חודשים שלא יקטפו אותם מהמסגרת של נעמ"ת ויעבירו אותם,

מנואל טרכטנברג: בסדר, כל מה שאני אומר, שה-151 זה רק בחלקו נכון. גל הרשקוביץ: כן, כן, חלקו נכון. הוא פשוט מחולק לקבוצה, בגלל השנתון בשתי מסגרות, בשתי קבוצות. מה שכן אנחנו יכולים לראות פה בצורה ברורה, שבשנה ראשונה אחוז הילדים שנמצא באיזושהי מסגרת קבוצתית שאנחנו יודעים לזהות הוא 13%, לאחר מכן זה עולה ל-31, 61, 83 הוא טיפה מטעה, למה? כיוון שהוא משפיע בגלל החלק שנמצא בגנים. מבחינת המספרים, רפי מלניק: שאלת הבהרה. מה המספר של הילדים ששני בני הזוג עובדים? גל הרשקוביץ: אני תכף מגיע לזה, רפי. אני מסתכל כרגע על סה"כ הקבוצה. רפי מלניק: לא לא, כי אנחנו רוצים להתמקד באוכלוסיה הזאת. זאת הרי החלטת וועדה.

גל הרשקוביץ: רפי, יש לי שקף על זה ואני מיד מגיע. כרגע אני מסתכל על סה"כ עובדים, לא עובדים, מה יש. תכף נגיע, יש את זה. לאט לאט. עכשיו, לגבי החלוקה, מה שנקרא מסגרת מוכרת, מסגרת מוכרת זאת מסגרת שלמעשה המדינה באמצעות משרד התמ"ת היום מפקחת, או אמורה לפקח מבחינת הרישוי שלה, נמצאת בתוך המאגר של המדינה, תחת הסכם, תכף נדבר, עדיין אין חוק, אבל תחת הסכם בין המדינה לבין אותם המוסדות. לא הייתי קורא לזה אפילו ציבורי. אני חושב שזה פרטי. ויצ"ו, נעמ"ת, רשויות מקומיות וכיו"ב. זאת המסגרת שהיום המדינה עובדת אתה במסגרת הסכמית וגם מסבסדת. תכף נראה את קטעי הסבסוד ואת המבחנים והתעסוקה. אנחנו רואים שבשנה הראשונה רוב הילדים שנמצאים כמובן במסגרות, נמצאים שם. ישנן מסגרות מוכרות נוספו של משרד העבודה והרווחה מטפל בהן, אותן אוכלוסיות יותר קשות ואנחנו לומדים שישנו אחוז מסוים במסגרת ללא פיקוח,

דהיינו, הגנים הפרטיים. ז"א שלמדינה היום אין שום קשר, לא כספי, לא סטנדרטי, שום קשר לגבי אותן מסגרות פרטיות אחרות. כי אנחנו בעצם עובדים עם שתי מסגרות פרטיות. בשנה הראשונה ובשנה השניה אנחנו רואים 30 אלף, או אם הייתי מוסיף גם את ה-5000 של משרד הרווחה, 35 אלף מול 14.500 ובשנה השניה זה סדר גודל של 43 אלף מול 51 דהיינו כ-50-50 מתוך הסה"כ, ולאחר מכן כמובן יש פה כבר את משרד החינוך שהוא ה-94 אלף שנכנסים תחת הכנפיים של משרד החינוך, ברגע שעברו את גיל 3.

מה שאנחנו רואים פה, אנחנו רואים פה בסה"כ, אם אני אסתכל על הסה"כ הממוצע של 470 אלף, בערך בממוצע, 50% לא נמצאים תחת שום מסגרת, דהיינו, כנראה בבית, מטפלת, הורים וכיו"ב. מתוך ה-50% הנוספים בערך 100 אלף ו-100 אלף, 100 אלף חצי נמצאים במסגרת תחת משרד התמ"ת ברמה של פיקוח, לא תחת חוק, אלא תחת הסכם. תכף נדבר על הסטנדרט, אבל איזשהו פיקוח. וסבסוד. ה-25% הנוספים, כ-100 אלף, 80-100 אלף נמצאים תחת מסגרות פרטיות ללא פיקוח וכמובן ללא סבסוד.

זה מה שכרגע אמרנו, אנחנו מדברים על מסגרות מפוקחות ומסובסדות, זה ה-100 אלף ילדים תחת התמ"ת, זה הרווחה, ובמסגרות פרטיות זה ה-100 אלף הנוספים. השקף הבא.

משרד התמ"ת אחראי על פיקוח וסבסוד מעונות יום ומשפחתונים, איפה הממשלה נכנסת? קודם כל אמרנו נכנסת אך ורק בתוך ה-100 אלף, בקבוצה של ה-100 אלף. למעשה היא מכירה במעון יום, סמל מעון בכפוף לעמידה בסטנדרטים, אני רוצה רק לומר, שלגבי הסטנדרטים, גם פה המוסדות הללו

מחולקים, אפשר לחלק אותם היום לשתי קבוצות. כאלה שעומדים בסטנדרטים הקיימים שנדרשים, בעיקר בהיקפים בטיחותיים בריאותיים, וישנה קבוצה נוספת שהיא לא עומדת בסטנדרטים הקיימים ואני עדיין בתוך הקבוצה של נעמ"ת וויצו וכיו"ב. ישנו כיום חוק שנמצא בכנסת, לא אושר עדיין כחוק, החוק הזה אמור, אם וייושם למעשה יקבע שיידרש, תדרש למעשה קביעת סטנדרט למעונות לגילאים הללו, לא רק לגבי קבוצת הציבוריים אלא לגבי כלל המערכת. דהיינו, כל מעון או כל גוף בקבוצה הזאת, יידרש לעמוד במה? כמובן, בכל חוק כתוב שיצטרכו לגבש, להיות מאושרות תקנות כמובן שהן למעשה יבטאו את הסטנדרט שיידרש. כמובן מדובר על תהליך מאד מאד הדרגתי, מדובר פה למעשה בהתאמות רבות פיזיות רבות שיידרשו בהיבטים של בינוי וכיו"ב. כמובן על זה יכולות להיות או להדרש סטנדרטים או דרישות שהן גם פדגוגיות תקן וכיו"ב.

אני רק רוצה להדגיש, תבינו, אין שמץ של מושג, אף אחד, ואני שאלתי ובדקתי, קודם כל מה המשמעות ברמה לא של כסף, אפילו ברמה של מספר מעונות או מסגרות, במסגרת מה שנקרא הרובד הראשון, הציבורי, שבכלל צריך להגיע לסטנדרט הקיים, לאף אחד אין שמץ של מושג מבחינת מה המצב הקיים במערכת הפרטית פרטית, בוא נקרא לזה, מבחינת המשמעות, איפה היא נמצאת היום ביחס אפילו למצב הקיים המופחת, אני אגדיר אותו, אין לי מושג, יכול להיות שחלק גדול מהם בכלל נמצא אפילו מעבר, או אפילו נמצא בסטנדרט או לא, אנחנו לא יודעים. אני מניח שחלק לא קטן נמצא, חלק לא

נמצא, לפי כרגע החוק נמצא בכנסת, וזה המצב מבחינת הנושא של הפיקוח רישוי, בקרה וכיו"ב. לגבי הנושא של המחיר, אז בוודאי, המדינה כרגע נמצאת בעולם שבו היא מפקחת על המחיר, זה פיקוח על המחיר של המוסדות הציבוריים, וכמובן קשורה בהסכמים, במערכת הסכמית ולא בחוק, ובנוסף היא מסבסדת אוכלוסיות, תכף נראה לפי מבחנים של תעסוקה והכנסה, אך ורק, אך ורק את אותה קבוצה פרטית. אני ארד מהמילה ציבורית, אני אקרא לזה פרטית וישנה פרטית פרטית. בסדר? אז את הרובד הראשון, שזה הפרטית המדינה מפקחת על המחיר ומסבסדת. מלכ"ר זה עדיין פרטי. עובד ללא מטרת רווח, אבל עדיין פרטי, לא ממשלתי.

אם אפשר להכנס לשקף של הסבסוד במסגרות. למעשה כמו שאמרתי, הזכאות מבוססת על שתי רגליים. רגל אחת זה הרגל התעסוקתית, יש מבחני, לא נכנס כרגע לכל אחד, אם העובדת לכל הפחות 24 שעות שבועיות, לומדת ככה ולומדת שם, לגבי האב, מדובר בעובד או לומד במסלולים של אל או תלמיד כולל או מובטל, מקבל אבטחת הכנסה. ז"א אנחנו מדברים על שניים שעובדים ונמצאים בתוך המסגרת הזאת. הפרמטר השני מעבר לפרמטר התעסוקתי שהוא תנאי סף, הוא לא קריטריון ברמה של ניקוד, אלא הוא תנאי סף – נכנסת או לא נכנסת. זה תנאי הסף. עכשיו, לגבי מנגנון הסבסוד עצמו, זאת הטבלה. זו טבלת הסבסוד, כאשר מה שאנחנו רואים פה, מספר דרגות שמאופיינות ברמת הכנסה לנפש, מדובר פה לפי פברואר 2010, ומה שאנחנו רואים בעמודות הבאות, זה מה ההשתתפות לילד, השתתפות ההורים לפי כל דרגת רמת הכנסה, מה הממשלה,

כמובן מחולק ילד, תינוק, זה טיפה עלויות שונות, אבל התמונה היא די דומה. אם אנחנו מסתכלים בתינוק, רואים ברמה הכי נמוכה 500 שקל הכנסה לנפש של אלף שקלים שזה אין ספק, הכנסה הכי נמוכה, זאת הפרוגרסיביות לשמה, בהקשר הזה. עדיין ההורים משלמים 500 שקלים. נגיד שאנחנו מדברים על ילדים של שלושה, של ילד אחד, אנחנו מדברים על 3000 עם עוד נפש 4000 שקל, עדיין יש פה תשלום של 500 שקל. אפרופו מה שדיברנו לפני זה.

אני יכול להביא שקף לפי עשירונים. אבל אני מדבר על 5000 שקל לנפש.

מיכל עבאדי: התמיכה זו התמיכה שאתה נותן לכל אחד, או שיש לו זכות ויכולת גם לעבוד.

גל הרשקוביץ: כל אחד שמגיע, ראוי להגיע למשרד התמ"ת, הוא צריך לעמוד במסגרת כמובן של תנאי הסף, שאמרת, המבחן התעסוקתי, הוא ייכנס למסגרת הזאת, ויקבל את הסבסוד. הוא צריך להגיע למשרד התמ"ת. ימלא טפסים ויתחיל את התהליך. אבל מיכל, אני מדגיש, אך ורק במסגרת של הגנים או הגופים הפרטיים. לא הפרטיים פרטיים. בסדר? או נקרא להם המלכ"רים. אני מבקש, אנחנו גם במסגרת אילוצי זמן, אז בואו נמשיך.

קרנית פלוג: הסבסוד למעונות יום לשכבות הביניים הוא מזערי, אם בכלל. גל הרשקוביץ: אני רוצה רק להדגיש דבר נוסף. יש פה הנחה, שאני רוצה לומר אותה. נגיד שהמחיר, זאת עובדה, של מוסד מלכ"רי נגיד הוא 2000 שקל, בהנתן, אנחנו לא יודעים, אנחנו לא יודעים מה רמת המחיר, אבל יכול להיות שאם רמת המחיר במוסד הפרטי פרטי יותר גבוה, גם אם הסבסוד רשום לך פה כאפס,

עדיין הוא כנראה סבסוד, כיוון שהם יכולים ליהנות ממחיר מפוקח שהוא כנראה נמוך יותר מהמסגרת הפרטית פרטית. ז, א מה שאנחנו רואים פה זה פעם אחת סבסוד ברמת הכסף, אבל יש פה גם סבסוד נוסף, שהוא למעשה ברמת המחיר. פיקוח. לא סבסוד, תקרא לזה סיוע, ליהנות ממחיר שהוא מחיר שהוא מן הסתם נמוך יותר מהמחיר האלטרנטיבי שקיים בקבוצה השנייה.

דובר: גל, אתה יודע להגיד כמה אנשים רוצים ללכת למעון כזה או אחר?

גל הרשקוביץ: ביקשתי לקבל את זה. אני רוצה לתת את הממוצע, אני רוצה רק להגיד במילה אחת, גם קיבלתי אתמול איזו השוואה בינלאומית רחבה לגבי איך השוק בנוי במקומות אחרים, בהגדרה במערכות ציבוריות, בהגדרה, ולא משנה כרגע אם זה ב"ח או מערכת אחרת, בהגדרה יש תור, השאלה היא האם התור הוא סביר, כי תור תמיד בדרך כלל יהיה, השאלה מה הסבירות שלו. דרך אגב, ראיתי מקומות במדינות שנחשבות מדינות רווחה גדולות הרבה יותר מישראל, שהתור במבנה כזה גם מגיע ל-150 ימים. אבל צריך לבדוק.

קרנית פלוג: אבל גל, אין מדינות שאין בהן מעונות. כלומר, איפה שאין היצע, אין ביקוש.

גל הרשקוביץ: אבל קרנית, יכול להיות מצב שאני פונה, אין מקום בשבילי, אני נמצא בתור המתנה. יש לי אלטרנטיבי לחכות ויש לי אלטרנטיבה ללכת למוסד הפורטי. אבל הפרמטר של התור הוא בהחלט פרמטר שצריך להתחשב בו.

פנינה קליין: אבל יש עוד אלטרנטיבה והיא לדחוף עוד ילדים לתוך מעון בלי להתייחס בכלל לשום נורמה.

גל הרשקוביץ: יכול להיות, אנחנו כרגע רק מציגים, בואו, אני מבקש, אנחנו נכנסים כרגע למצב הקיים, בואו נשים אותו כרגע ואחרי זה משם נתקדם. המדינה היום גם למעשה בונה, היא גם בונה יחד ובשיתוף עם הרשויות המקומיות, מוסדות מלכ"רים נוספים, כך שלמעשה ברור גם מאליו שמרכיב ההון או מרכיב לחילופין השכירות, זה לא משנה מה, המרכיב ההוני במוסדות הציבוריים למעשה לא קיים ביחס למערכת הפרטית. רק נשים את זה, שזה נוסף של סבסוד שבא לידי ביטוי למעשה בתוך המחיר. כי אם ללא הבינוי, אם זה היה בעצם במימון פרטי, למעשה גם המחיר היותר גבוה ולכן זה היה בא לידי ביטוי גם ברמת הסבסוד.

גני ילדים. עברנו לקבוצה חדשה, גילאי 3-4. הפיקוח והתמיכה פה הפיקוח והתמיכה הממשלתית בגני הילדים בגילאים הללו, באחריות משרד החינוך. המעורבות הממשלתית מבוצעת אך ורק בגני ילדים רשמיים ומוכרים שאינם רשמיים ולא בגנים פרטיים, פה ישנם סטנדרטים שמשרד החינוך מכיר בהם, כל המוסדות הללו שעובדים תחת הממשלה הם תחת צו פיקוח על המחירים. לגבי הנושא של המימון, אגיד את זה בכמה מילים, למעשה ישנו משנת '85 חוק חינוך חובה, החוק הזה עדיין לא יושם, הוא נדחה, בעיקר בגלל שיקולים או אילוצים תקציביים, כרגע החוק הזה נדחה לשנת 2014 כך שאנחנו מדברים בעצם על מצב של 25 שנה, של דחיה. היום אחוז קטן, כ-30% מסך הילדים למעשה החוק חל עליהם, ופועל, ו-70% נוספים לא נמצאים תחת החוק.

המחיר נקבע לפי הסוציו, תכף תראה את זה, יש פה את הקריטריונים, אבל בעיקר פרמטרים וקריטריונים סוציו

אקונומיים נמוכים. יש לנו כ-300 אלף ילדים, שליש, כ-35% זה 110 אלף ילדים נמצאים תחת יישום החוק, 110 אלף ילדים נמצאים בגני טרום חובה ציבוריים אשר מפוקחים ע"י משרד החינוך ופה יש השתתפות מדינה, על פי מבחן הכנסה ותשלומי הורים שבפיקוח, ו-80 אלף נוספים הולכים לגנים פרטיים או שאינם הולכים, אנחנו לא יודעים. אני מניח שחלק גדול הולכים לגנים פרטיים, כמובן במימון מלא. זה מצב הקיים לגבי 3-4. הלאה. מסגרות צהרים.

אני מדבר על יום חינוך ארוך. גם פה ישנו חוק חינוך ארוך, קובע למעשה מגן חובה עד כיתה י"ב יום לימודים ארוך. נקבע כי מוסדות החינוך בהם נקבע יום חינוך ארוך, שבוע לימודים לא יהיה קצר מ-41 שעות, למעשה גם פה מה שאנחנו רואים מבחינת היישום, בגני הילדים 34 אלף מתוך 370 אלף נמצאים תחת היישום של החוק. ביסודי 210 מתוך 790 ובעל יסודי לא יודע להגיד, יישום החוק אמור להיות באופן מלא ב-2015, אני יכול לומר, אני מניח שוב, שכמו שאמרנו קודם, זה לא יקרה. כמובן, בגלל שני שיקולים. אחד זה שיקול תקציבי, והשני הוא שיקול האפקטיביות, מבחינת למי אתה רוצה להנגיש עלות מול תועלת.

איך מיושם יום לימודים ארוך? ישנם מספר מסלולים. אחד זה יום חינוך ארוך, זה למעשה מופעל ע"י מסגרת שמפעיל משרד החינוך, זה עובדי מדינה, מורים שלמעשה מפעילים את המסגרת הזאת עד לאחה"צ, ישנה מסגרת של צהרונים, שזה מסגרת מפוקחת ומסובסדת. והכלי השלישי זה מיל"ת – הייתי אומר ככה: ישנם מספר כלים שעיקרם הוא למעשה לתת שלושה דברים מרכזיים. אחד זה, מיל"ת זה תוכנית וולונטרית

בהשתתפות הרשויות המקומיות שמופעלת ע"י קרן רש"י. כיום זו מסגרת שמופעלת על מספר מצומצם של ילדים, כ-30 אלף ילדים, המימון הוא באמצעות משרד החינוך ובהשתתפות הרשות המקומית וההורים, מדובר בתוכנית מצומצמת, 120 מליון ₪, 65% במימון המדינה והיתרה זה רשויות והורים. המורים והגננות בתוכנית מחויבים ברקע בהוראה, מורים פנסיונרים, סטאז'רים להוראה וכו', אשר מאושרים ע"י הפיקוח של משרד החינוך.

יש למעשה את שלושת הכלים הללו, את שלושת ההסדרים הללו שעיקרם הוא למעשה לתת מסגרת שתכלול מספר מרכיבים. מרכיב ראשון, וזה כולם ורובם יש מה שנקרא הארוחה החמה, ומעבר לזה, ישנו מרכיב של עזרה בלימודים, בעיקר ביסודי א-ב שעורי בית וכיו"ב, ומרכיב נוסף של חוגי העשרה. חוגים, מתנ"סים וכיו"ב.

כמה מילים לסיכום: כמו שאנחנו רואים כרגע, אנחנו מסתכלים במטריצה, אנחנו רואים פה למעשה מספר ערוצים שאנחנו נצטרך לחשוב פעם ראשונה לאן אנחנו הולכים, הרי אנחנו לא נוכל לתת את הכל ועכשיו, אנחנו נצטרך להסתכל בהיבטים של מה האפקטיביות, לאן אנחנו רוצים לנתב, יותר אוניברסלי, פחות אוניברסלי, ממוקד תעסוקה, ממוקד סוציו וכיו"ב. נצטרך לקבוע את הכלים שאנחנו נרצה ללכת בהם, גם מיל"ת, אם נלך לאזורים מסוימים או יום לימודים ארוך, או מסגרת כזו או אחרת, נצטרך לדבר על מבנה השוק למשל, זה-1-3. אני אתן שתי דוגמאות. אני יכול לבוא ולהגיד כמודל א' אני כרגע הולך למס הכנסה, כל מי שעם ילד 1-3 נותן נקודות זיכוי למס הכנסה, מבחינתי הפכתי את זה לאוניברסלי, אני

נותן את הכסף, כן השתמשת בגג, לא השתמשת בגג – קח את הכסף הזה באמצעות נקודות זיכוי, קובע, יכול לקבוע פיקוח כזה או אחר, אנחנו נצטרך להכנס לנושא הפיקוח על כל המסגרות ואני יוצא מהמסגרת של הסבסוד הפרטני, כן תעסוקה, לא תעסוקה, כן הכנסה, לא מבחן הכנסה, לא פיקוח על המחיר – יוצא מהמשחק. דרך אגב, מודל מהסוג הזה קיים. כאן למשל, באנגליה, ישנו מודל אחר שבא ואומר: לא, אני כמובן גם פה במודל הזה קובע פיקוח סטנדרטי אחיד, נדבר איך אנחנו מיישמים, באיזה תהליך, צריך לבדוק, זה הכי קל להגיד תוך שנתיים כולם יהיו בסטנדרט X לא בדקנו. אנחנו בשלב טרום טרום חובה. נכון, פנינה? אנחנו אפילו יודעים. אנחנו רק כן יודעים שאנחנו צריכים להכנס פה לתהליך שבסופו נרצה להיות גם במודל א' וגם במודל ב', ובכל מודל אחר, בשלב שהגדרנו רמה של סטנדרט, רישוי, פיקוח ובקרה בסיסית, בוא נקרא לה, נצטרך להכנס לתוך התהליך הזה. ובמודל הזה אפשר לבוא ולומר: תראו, אנחנו המדינה מקבלת אליה כל גן, כל מסגרת שתכנס למסגרת של פיקוח, גם על המחיר, לא רק על הסטנדרט, תזכה לסבסוד. ואיך? במסגרת של סבסוד שיביא בחשבון את הפרמטרים שראינו, מכווני תעסוקה והכנסה. זו ורסיה ב', שגם בעולם, שימו לב, לא כולם נוהגים אותו דבר, ויש הרבה מאד מדינות כמו הולנד, דנמרק, סקנדינביות שפועלות במסגרת הזאת. גנים פרטיים, גנים ציבוריים, כולם נמצאים תחת אותו הסטנדרט, תחת מנגנון של פיקוח והמדינה מסבסדת דרך אגב בשום מקום לא ראיתי סבסוד מלא. סתם תאורטית, נגיד שהיינו מרחיבים את ההיצע, מסבסדים באותה רמה של 40% שזה המצב היום בחצי

מהמערכת, זה מעל האחוז שמומלץ ע"י OECD וזה פחות או יותר ברמת הסבסוד הממוצעת. בהרבה מאד מדינות עם הכנסה לנפש גבוהה משלנו. ז"א מבחינת רמת הסבסוד, תמיד אפשר להוסיף, דרך אגב, יש מגמה כזאת, יש מגמה של העלאת הסבסוד, אבל יש גם מודל ב'.

בנוסף אנחנו גם נדרשים ואנחנו ג' 9 עוסקים מבחינת המשמעויות של הרחבה כזאת או אחרת לגבי קבוצות הגיל הנוספות 3-4 ומה שנקרא יום חינוך ארוך, גם פה עולות שאלות למי, האם אנחנו הולכים ביום חינוך ארוך לסוציו כזה לכולם במסגרת כזאת או במסגרת אחרת, ישנן הרבה מאד שאלות שעולות לדיון. אנחנו נמצאים בתהליך של בחינה של כל אחת ואחת מההצעות ואני מניח שנעמוד במסגרת לוחות הזמנים. אני חושב שכרגע, אחרי שראינו את המבחן, מבחן התעסוקה ומבחן ההכנסה, בוודאי שאם אנחנו הולכים לכיוון אחד, היה ונחליט ללכת לכיוון מסוים מבחינת המודל פה, ב-1.3 ברמת סבסוד ומבנה השוק, אי אפשר יהיה לעשות דברים שהם לא משלימים, הם יהיו מנוגדים למה שאנחנו נעשה פה. אני יודע שיעלו ועולות שאלות לגבי ההיצע, אם נכניס חלק מהפרטים כמה מהם עומדים בסטנדרט, כמה מהם ייכנסו, אני מעריך שחלק לא קטן מהמוסדות הפרטיים פרטיים עומדים בסטנדרט הקיים. אני מניח שחלק מהם מאד יכול להיות, ישמחו מאד להכנס, ואני גם חושב שברגע שאם ו, ובאמת כרגע אין לנו שום החלטה לאיזה כיוון אנחנו הולכים, ברגע שנחליט על הכיוון, יהיה קל לכתוב את ההמלצות. אצלנו הבעיה היא החלטה. לא הכתיבה של ההמלצות. אנחנו בכיוון.

במידה וגם המדינה תאותת: אני הולכת לכיוון א', אז המערכת גם הפרטית פה תדע להתנהג בהתאם, כי המדינה גם יודעת, אם היא תצטרך, לראות איך השוק מגיב, היא תדע גם ממוקד אם היא תרצה להתערב באזורי הביקוש בבנייה, יש לה את כל הכלים, יש לה את הבנייה ויש לה את הסבסוד, יש לה את הרישוי ואת הפיקוח ואת הפיקוח על המחירים. ז"א יש לנו ארסנל של כלים שאנחנו שוקלים במה להשתמש ואיך להשתמש במסגרת התהליך. עד כאן.

פנינה קליין: אני רציתי להעיר כמה הערות. אכן אנחנו נמצאים בתהליך ויש כמה וכמה מודלים, אבל יש כמה דברים שהייתי רוצה לחלוק עם החברים כאן בוועדה. אחד מהם, קיומם של חסמים לתהליך. דברים שאנחנו שומעים שלא קורים, או קורים רק בחלק מצומצם ולא תמיד בגלל כסף, ואנחנו צריכים להעלות את זה ולהתייחס לזה. למשל, אחת הבעיות היא, שבתחום הזה של ילדים צעירים, לא משרד ממשלתי אחד יש לו את הsay אלא ארבעה, וכל אחד מושך בכיוון שלו. הגיע הזמן, קודם כל משרד החינוך, לדעתי, צריך לקבל יותר אחריות על הנושא הזה, כי הנושא של מעונות יום זה בהיסטוריה שהתחיל מנשים עובדות ולכן לא התייחסו לפן החינוכי או ההתפתחותי של הילדים. צריך להקים איזשהו גוף שמאחד ומארגן ויחשוב ביחד. מה העלות? אינני יודעת, אבל לפחות אמירה של הוועדה צריכה להיות בכיוון הזה.

המדינה בונה. מדי פעם, אני לא עסקתי בנושא הזה, אבל אני מגלה כל מיני סכומים שהתמ"ת קיבל לבניית מעונות ולא נוצל! לא נוצל. 30-50 מליון לא נוצל. מה קורה עם הדברים

האלה? למה לא נוצל? יש קריאה ובכיה מהשטח, אין לנו לאן לשלוח את הילדים, והעניין תקוע.

עניין ההפרטה. הפריטו את העניין של ההחלטות לגבי הסבסוד. אלפי אמהות מחכות שיקרה משהו עם התהליך הזה. הנושא הזה פשוט לא פועל, המערכת לא פועלת. מי מחליט לגבי או מי אחראי על החלוקה של הסבסוד? יש איזה גוף, רבותי, זה תקוע. הנושא תקוע, רק פשוט שנבין שלא הכל, יש דברים שבתוך התהליך תקועים. ה-80 אלף ילדים בגנים פרטיים פרטיים, וחלק מהם הוא מתוך בחירה שההורים רוצים דווקא גן מוסיקלי, שיהיה להם לבריאות. אבל רוב ההורים שולחים לגנים האלה כי אין להם ברירה. פשוט אין להם ברירה, אז הם משלמים מחיר גבוה, כי אין ברירה, והבעיה העיקרית היא באזורים לאו דווקא בפריפריה, ולא דווקא בשכבות מצוקה בפריפריה, אלא שכבות של האוכלוסיה ברמה סוציו אקונומית בינונית בעיר, שם הבעיה הכי קשה. למעשה, אין לנו מענה, הם לא נעזרים בכלל בסבסוד הקיים.

ואם אחד הסטנדרטים להמלצות שלנו זה מה זה עושה לבעייתיות בשטח, אנחנו למעשה בתמונה הקיימת, למרות שאנחנו אולי במצב טוב, יחסית לארצות אחרות, לא נגענו בבעיה. צריך מבחינת האיכות, גם אני לא יודעת כמה זה עולה לשפר את האיכות בכל המסגרות. אין לי מושג. מה שברור, שלא יכול להיות נאמר פה שיש פיקוח על המעונות של התמ"ת. פעם בשנה נכנסת מישהי למעון לעשר דקות. אם מישהו רוצה לקרוא לזה פיקוח – שיקרא לזה פיקוח.

מנואל טרכטנברג: תודה, לצערי, אין לנו זמן לקיים דיון. אנחנו חייבים לסיים. אני רק אגיד מילה אחת, קודם כל תודה, אני יודע

שאתם עושים עבודה מאד מאומצת. אני רוצה לקרוא לתשומת ליבכם, יש פה משהו שהוא שונה מצוותים אחרים. חלק מהנושאים כאן הם נושאים יחסית מוכרים, שמה שנדרש זה הרחבה או יישום של חוק שקיים מזמן, ואתם יודעים כסף go זה לא way מה שנקרא, כדי לעשות את זה. אבל יש פה נושאים, ובפרט בגיל הרך ו-1-2 ששם אנחנו לא יודעים איך צריך להיראות הדבר הזה, לא יודעים מה גבולות אחריות המדינה. ועוד דבר, אני רוצה שתשימו לב, זה מקום איפה הפוטנציאל לעשות נזק, גדול ביותר.

פנינה קליין: נזק בלתי הפיך.

מנואל טרכטנברג: כן, נזק בלתי הפיך. ולכן אני אומר לכולנו easy כלומר, זה התחום שבו אני לא יכול לחיות עם מצפוני, אם נעשה צעדים פזיזים שעושים נזק בגיל הרך שאח"כ אתה רואה את זה ואתה לא יכול להתגבר על זה לעולם. אז אני אומר, אנחנו ככלכלנים, הידע שלנו מוגבל במובן הזה, אנחנו אולי טובים במונחים של עלות תועלת בתחומים ידועים, לא בזה. אז קצת easy בעניין הזה, כי אנחנו נדחפים ע"י כוחות מסוימים, והפן האיכותי פה הוא קריטי. אני מעדיף לא לעשות מאשר לעשות נזק. ועוד דבר אגיד פה, אני לא אתן את ידי לשום מהלך שעושה פשוט scanning up של המצב הקיים. לא אעשה את זה, מכיוון שהפוטנציאל לנזק שם הוא גדול. ולכן פה צריך הרבה אורך רוח וזהירות ולתת את הדעת לפן האיכותי התכני של הדברים האלה.

גל, אנחנו כמובן מצפים בקוצר רוח לכלים הממשיים. עוד משהו אחד שאגיד פה, השקף הזה זה הכסף הגדול. זה בעצם מבחינה תקציבית, זו הדרמה. יהיו דברים אחרים, הדרמה כל

כולה כאן. אז שבאמת נתמקד בחשיבות של הדברים האלה.
רבותי, השעה 6.

שלומי פריזט: רק שאלה לגבי ה-distribution איפה הולך הכסף הזה? בסוף
איפה הוא נמצא, אצל איזה אוכלוסיות? לא רק הכסף הזה,
הכסף הגדול, איפה הוא נמצא? באיזה אוכלוסיות הכסף הזה
נמצא?

מנואל טרכטנברג: רק מילה אחת נוספת, חברים עוד משהו שאני רוצה
לציין בתחום הזה, תחת המטריה של שרותים חברתיים, יש גם
נושאים חשובים מאד, ובפרט חרדים, זה נמצא פה, וזה נושא
כבד מאד, חרדים מיעוטים, עובדי קבלן וכו'. כלומר, יש פה
עוד כמה, זה לא הדרמה התקציבית, אבל זה דרמה אחרת.

רפי מלניק: אבל צריך לשמוע על זה. מתי?

מנואל טרכטנברג: תודה רבה לכולכם.